Выдаецца з 16 студзеня 1998 г.
В.а. галоўнага рэдактара
і заснавальнік Павел Жук
Выдавец – рэдакцыя газеты НАВІНЫ
Адрас для карэспандэнцыі:
220034, г.Мінск,
вул. Змітрака Бядулі, 6-47.
Тэл/факс: 236-89-40

НАВІНЫ

Пятніца, 12 лютага 1999 г. | № 16 (547) | Кошт свабодны

Год за кратамі

Год таму ў Мінску быў арыштаваны дэпутат Вярхоўнага Савета 13-га склікання, вядомы прадпрымальнік Андрэй Клімаў.

Аднак і ў следчым ізалятары Клімаў працягвае барацьбу з рэжымам. У знак пратэсту ён двойчы трымаў галадоўку і дагэтуль адмаўляецца ўдзельнічаць у следчых дзеяннях.

Праваабарончыя і палітычныя арганізацыі Беларусі пратэстуюць супраць незаконнага ўтрымання Клімава за кратамі. Усё больш людзей у нашай краіне і за мяжой далучаюць свой голас да патрабавання вызваліць дэпутата з турмы. Сярод іх больш ста дэпутатаў парламентаў краінаў Еўропы і СНД.

Беларускія ўлады, аднак, ніяк не рэагуюць на гэтыя патрабаванні. Як стала вядома, пракуратура Беларусі падоўжыла яшчэ на 4 месяцы тэрмін утрымання Андрэя Клімава ў следчым ізалятары.

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

Клінтан апраўданы?

Учора лідэр рэспубліканскай большасці ў Сенаце Трэнт Лот сказаў, што, як ён спадзяецца, апошняе паседжанне Сената па справе аб імпічменце прэзідэнту Клінтану скончыцца да 17.00 па мясцовым часе ў чацвер. У Беларусі гэта ўжо 0 гадзінаў сённяшняга дня.

Ужо ўчора практычна ніхто не сумняваўся, што прэзідэнт Клінтан будзе апраўданы. Не сумняваліся нават самыя ўпартыя праціўнікі прэзідэнта-дэмакрата — рэспубліканцы. Для таго, каб вынесці рашэнне аб імпічменце Клінтану, трэба, каб 67 з 100 сенатараў прагаласавалі за гэтае рашэнне. Рэспубліканцы хоць і маюць большасць у Сенаце (55 чалавек супраць 45 — у дэмакратаў), але гэтага ўсё роўна недастаткова. Больш за тое, 3 сенатары—рэспубліканцы ўжо публічна адмовіліся галасаваць за імпічмент Клінтану.

«Монікагейт», як называюць у Амерыцы скандал, які ледзь не прывёў прэзідэнта Клінтана да адхілення ад улады, цягнуўся амаль год, і, як сцвярджае ўча рашняя *Washington Post*, не даў станоўчых вынікаў для Амерыкі — пацярпела рэпутацыя дзяржаўных інстытутаў, узмацніліся негатыўныя тэндэнцыі ў амерыканскім грамадстве, знізіўся давер амерыканцаў да СМІ.

З другога боку, непасрэдныя ўдзельнікі скандалу толькі выйгралі: як паказваюць сацыялагічныя апытанні, Біла Клінтана ў той ці іншай ступені падтрымліваюць 77 працэнтаў амерыканцаў. Моніка Левінскі ўжо някепска зарабіла на тэлевізійных успамінах "Як гэта было".

Такім чынам, Біл Клінтан застаецца законным амерыканскім прэзідэнтам да 2000 года. Тады ён мусіць сысці — у адпаведнасці з амерыканскай канстытуцыяй, прэзідэнтам можна быць не больш, чым два тэрміны.

Расціслаў ПЯРМЯКОЎ

Пік эпідэміі грыпу яшчэ наперадзе

У Беларусі набірае моц эпідэмія грыпу. У выніку гэтага небяспечнага захворвання шпіталізавана больш за 600 чалавек, сярод іх каля паловы — дзеці.

На шчасце, пакуль не зарэгістравана ніводнай смерці ад грыпу, аднак ёсць цяжкія выпадкі хваробы. Спецыялісты лічаць, што ў нашай краіне эпідэмія дасягне свайго піку ў апошні тыдзень лютага. Аднак яна можа зацягнуцца, калі распаўсюдзіцца новы вірус грыпу іншай групы.

Найбольш высокі ўзровень захворвання назіраецца ў Мінску, Брэсце, Пінску, Наваполацку, Бабруйску і Барысаве. Напрыклад, у панядзелак у Бабруйску ўзровень захворвання на грып перавысіў звычайную сезонную норму ў 9 разоў. У Бабруйскім раёне хварэе на грып 15 працэнтаў насельніцтва, каля 30 хворых шпіталізаваныя. У паліклініках людзі вымушаныя стаяць у чэргах, каб трапіць на прыём да тэрапеўта. Найбольш характэрнымі ўскладненнямі, якія выклікае грып, з'яўляюцца лёгачныя захворванні розных тыпаў. Урачы рэкамендуюць выкарыстоўваць для прафілактыкі часнок, бо кошты на медыкаменты «кусаюцца». Прышчэпкі супраць грыпу цяпер не даюць жаданага эфекту, іх патрэбна было зрабіць за два-тры тыдні да пачатку эпідэміі.

У рэспубліканскім цэнтры эпідэміялогіі і гігіены сцвярджаюць, што з пачаткам эпідэміі ва ўсіх прадпрыемствах і арганізацыях арганізаванае добрае ацяпленне. Наконт карантыну ў школах эпідэміёлагі паведамілі, што гэтая мера павінна доўжыцца мінімум адзін тыдзень, і пакуль невядома, калі дзеці зноў сядуць за парты.

Мікола ВАЙТОВІЧ

ПРЭЗІДЭНЦКІЯ ВЫБАРЫ-99

Час выбіраць свой лёс

Некаторыя апазіцыйныя палітыкі, журналісты, палітолагі, увогуле — пэўная частка нашых суграмадзянаў, якім зусім не даспадобы лукашэнкаўскі рэжым, сумняваюцца ў мэтазгоднасці правядзення 16 траўня гэтага года прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі.

Маўляў, Лукашэнка не дапусціць правядзення абвешчаных Вярхоўным Саветам 13-га склікання прэзідэнцкіх выбараў. А нават калі Віктару Ганчару нейкім чынам і ўдасца арганізаваць і правесці выбарчую кампанію, «бацька» ўсё роўна не перадасць паўнамоцтвы нованабранаму кіраўніку дзяржавы. Словам, шанцаў на практычнае ўвасабленне ідэі з прэзідэнцкімі выбарамі па Канстытуцыі 1994 года, як лічаць скептыкі, мала, а таму нявартa і людзей смяшыць.

Сапраўды, нават недасведчанаму ў палітолагічных навуках чалавеку няцяжка прадказаць такое развіццё падзеяў. Мяркую, і дэпутаты Вярхоўнага Савета 13-га склікання не горш за іншых разумеюць, што наўрад ці адразу пасля 16 траўня мы будзем святкаваць перамогу дэмакратыі на Беларусі.

Тым не менш, сёлетняя прэзідэнцкая кампанія — бадай ці не самая рэальная магчымасць нашай Бацькаўшчыны вярнуцца ў сям'ю цывілізаваных еўрапейскіх краінаў дэмакратычным шляхам. Хоць звычайна дыктатарскія рэжымы без бою (у прамым, ваенным сэнсе гэтага слова) не здаюцца. Але на Беларусі гэта пакуль магчыма. Рэжым Лукашэнкі насамрэч не такі ўжо моцны. Наадварот, ён з кожным крызісным днём усё слабее, губляючы сваё апірышча і ў народзе, і ў асяродку наменклатуры. Лукашэнкаўскі электарат, галоўным чынам праз галодны страўнік, пачынае разумець, што яго самым нахабным чынам падманваюць. Жыццё з кожным днём становіцца горш. Але ж многія людзі, якія ўжо страцілі ілюзіі наконт Лукашэнкі, зараз не ведаюць, як змяніць такое жыццё. Прэзідэнцкія выбары 16 траўня даюць адказ на гэтае пытанне.

Гэта, дарэчы, выйсце з тупіка не толькі для палітычна дэзарыентаваных людзей. Наменклатура, альбо гэтак званая прэзідэнцкая «вертыкаль», відавочна, яшчэ больш за апазіцыю ненавідзіць «бацьку». Бо сёння ніхто з дзяржчыноўнікаў не застрахаваны ад турмы. За краты можна трапіць у любы момант, па самым бязглуздым абвінавачванні, дзеля падтрымання «антыкарупцыйнага» іміджу рэжыму. Такі ўжо стыль кіраўніцтва ў «бацькі». А чыноўнікі, што, натуральна, не хочуць паўтараць горкі лёс Тамары Віннікавай ці Васіля Лявонава, ім хочацца спакойнага, размеранага жыцця, якое магчыма толькі пры прадказальным прэзідэнце. І хто ведае, як будуць паводзіць сябе гэтыя

(Працяг на стар. 2)

«Савецкае шампанскае» нікому не патрэбнае?

Вось ужо трэці дзень не працуе Мінскі завод шампанскіх вінаў. Як паведаміў нам намеснік дырэктара гэтага прадпрыемства Віктар Васільеў, у завода вялікія праблемы з рэалізацыяй прадукцыі.

На прадпрыемстве працуе каля 200 чалавек, якія цяпер знаходзяцца ў вымушаным адпачынку. У месяц Мінскі завод шампанскіх вінаў можа выпрабляць каля 1 мільёна бутэлек шыпучага напою, але цяпер у гэтым няма патрэбы — як паведаміў В.Васільеў, толькі на складах прадпрыемства накапілася прадукцыі на 170 мільярдаў рублёў.

Па словах Віктара Васільева, з мінулага верасня Мінскі завод шампанскіх вінаў працаваў толькі «на склад» — на базах міністэрства гандлю рабіліся вялікія запасы да Новага года, каб «кожны беларус на Новы год адкаркаваў бутэльку шампанскага». Усяго на базах такім чынам накапілася каля 4 мільёнаў бутэлек «Савецкага шампанскага» — асноўнага прадукту завода. Але ў свабодны продаж гэты запас паступіў толькі 28 снежня, і можна было набываць не больш чым па 1-2 бутэлькі на чалавека. Зразумела, што ўвесь запас мінскага шампанскага не быў раскуплены. Па словах супрацоўнікаў Мінскага завода шампанскіх вінаў, дагэтуль на складах гандлёвых базаў застаецца больш за 2 мільёны бутэлек шампанскага.

Перадгнавагодні недахват на прылаўках «Савецкага шампанскага» гандаль кампенсаваў гэтак званымі «газіраванымі вінамі»: «Салют, Марыя», «Савецкае Ісcкрыстае», «Савецкае Юбілейнае» і г.д., якія пачалі масава выпрабляць іншыя беларускія прадпрыемствы. Гэтая прадукцыя сваім афармленнем, у асаблівасці этыкеткай, вельмі нагадвае «Савецкае шампанскае», але па густавых якасцях значна горшая. В.Васільеў гэтыя віны інакш як «падробкай» не называе. Па ягоных словах, гэта нізкаякасныя напоі, тэхналогія іх вырабу значна адрозніваецца ад класічнай, а тэрмін захоўвання ў параўнанні з «Савецкім шампанскім» у тры разы карацейшы. Больш таго, "газіраваныя віны" ў крамах чамусьці каштуюць амаль удвая даражэй за прадукцыю Мінскага завода шампанскіх вінаў.

«Я не ведаю, хто дапусціў такое шкодніцтва, каб нашая прадукцыя ляжала на складах, а ў крамах прадавалася невядома што! — абураецца Віктар Васільеў. — Мы дзяржаўнае прадпрыемства і кожны дзень пералічваем у бюджэт немалыя сродкі». Адзінае спадзяванне намеснік дырэктара ўскладае на экспарт — па ягоных словах, завод ужо атрымаў некалькі замоваў ад расійскіх, французскіх і швейцарскіх фірмаў, зацікаўленых у пастаўках таннага «Савецкага шампанскага» з Беларусі. Тым не менш, завод сёння стаіць, і невядома, калі скончацца ягоныя праблемы.

Расціслаў ПЯРМЯКОЎ

Час выбіраць свой лёс

(Пачатак на стар. 1)

самыя «вертыкальшчыкі», калі такі прэзідэнт з'явіцца пасля 16 траўня. Нездарма ж, Лукашэнка так баіцца гэтых прэзідэнцкіх выбараў, імкнецца зрабіць усё магчымае, каб іх не дапусціць. Як і кожны дыктатар, больш за ўсё «бацька» баіцца здрады бліжэйшага атачэння. Самай яскравай прыкметай таго, што Лукашэнка спалохаўся, з'яўляецца чарговая кадравая чыстка. Адстаўка міністра ўнутраных справаў Валянціна Агальца — толькі пачатак «перэтрахвання» прэзідэнтам свайго чынавенства, у адданасці якога «бацька» ніколі не быў упэўнены.

Таму новы прэзідэнт, які, дай Бог, з'явіцца ў нашай краіне пасля 16 траўня, хай сабе і не будзе мець адразу рэальнай улады, але ж ён стане рэальным сімвалам, вакол якога з цягам часу змогуць аб'яднацца ўсе адкрытыя і патаемныя праціўнікі цяперашняга рэжыму.

Зрэшты, нават, калі ўладу не дадуць давесці гэтую кампанію да лагічнага канца, першую і вельмі важную маральную перамогу над рэжымам дэмакратычная супольнасць Беларусі ўжо атрымала, узяўшы палітычную ініцыятыву ў свае рукі. Больш таго, менавіта прэзідэнцкія выбары даюць магчымасць беларускім дэмакратычным партыям, рухам і грамадскім аб'яднанням, якія знаходзіліся да гэтага часу ў аморфным стане, «паказаць сябе» выбаршчыкам, што само па сабе ўжо немалаважна. Гэта, у прыватнасці, дасць магчымасць партыям падрыхтавацца самім і падрыхтаваць грамадзянаў Беларусі да чарговай барацьбы за дэмакратычныя пераўтварэнні ў нашай краіне.

Адам РОЎДА

Гомельскія навінкі

Людзей – лічыць, сабак – страляць

Гомельцаў папярэдзілі, што падчас кампаніі па перапісе насельніцтва будзе разгорнута кампанія па адлове і знішчэнні бадзяжных сабак і кошак. Хатніх пітомцаў рэкамендавана з дому не выпускаць.

У Гомелі пілуюць гіры

370 кілаграмаў падпілеЕных гірак для вагаў канфіскавала за мінулы год міліцыя на Цэнтральным рынку Гомеля. За той жа час узбуджана 198 крымінальных справаў па фактах ашуквання пакупнікоў. Але саджаць асуджаных махляроў няма куды, бо ўсе ІТК Гомельшчыны перапоўненыя: пры норме 5.900 «зэкаў» у іх утрымліваецца ажно 9.700 чалавек. Праўда, мяркуецца, што па амністыі ў бліжэйшы час будуць выпушчаныя на волю каля 6.000 чалавек.

У.В.

13 лютага з 12.00 да 14.00 Таварыства беларускай мовы праводзіць пікет у Мінску **на плошчы Якуба Коласа.** Пікет прысвечаны маючаму адбыцца перапісу насельніцтва.

14 лютага а 17-й гадзіне на плошчы Свабоды пачнецца акцыя Маладога Фронту «Беларусь у Еўропу» з перадачай віншаванняў з днём святога Валянціна 10 замежным амбасадам і прадстаўніцтву ААН у Беларусі. Акцыя дазволеная Мінгарвыканкамам.

Міхаіл Чыгір: «Мой ідэал –

Міхаіл Чыгір — былы прэм'ер-міністр, вяртаецца. Вяртаецца гучна і дэманстратыўна, прапанаваўшы сябе на месца першай асобы ў краіне. Адным крокам Міхаіл Чыгір стаў наперадзе ўсёй беларускай апазіцыі. Ацэнкі гэтага ягонага ўчынку палярныя. У сваім студэнцкім інтэрвью «Белорусской газете» Міхаіл Чыгір сказаў: «Пра якую стабільнасць разважае Лукашэнка, калі ў маёй вёсцы, у маім родным Капыльскім раёне, у сялянаў парваліся апошнія боты, а на што купіць новыя, яны не ведаюць...». Нас, у сваю чаргу, зацікавіла, каму кандыдат у прэзідэнты Беларусі аддае перавагу ў беларускай культуры. Адказ Міхаіла Чыгіра быў такі:

— Вядома, нашым класікам — Багдановічу, Купалу, Броўку. А перад усім — Якубу Коласу.

— А каго вы шануеце з сучасных беларускіх літаратараў?

— Васіля Быкава. Я чытаў ягоныя ранейшыя творы. Вельмі шаную яго як чалавека і паважаю як грамадзяніна. На жаль, не выпала мне з ім пазнаёміцца асабіста. Затое знаёмы з Нілам Гілевічам. Дарэчы, вось зараз чытаю ягоны зборнік вершаў. Вядома, — з Някляевым, аўтарам шматлікіх песень, якія мне прыемна слухаць.

— За часамі Лукашэнкі беларуская мова падлягае свядомай дыскрэдытацыі і дыскрымінацыі. Колькасць беларускіх школаў, выданне беларускіх кніг сцяліся да памераў меншых, чым нават за савецкім часам. Што прапанавалі б вы?

— Я думаю, што не можа быць беларускай дзяржавы без беларускай мовы! Ужо шмат было зроблена дзеля адраджэння мовы: пашыралася выкладанне ў школах, перакладаліся дакументы. Той Закон аб мове, які быў да Лукашэнкі, быў нармальны. На яго падставе і трэба было рухацца далей. Шмат добрага было зроблена... Але сёння мы ўсё згубілі. Трэба будзе вяртацца на тыя ранейшыя пазіцыі, вяртаць на сваё месца нашу мову. Для мяне гэта прынцыпова.

— Сёння ў Беларусі не толькі мова, але і помнікі архітэктуры і культуры знаходзяцца ў катастрафічным стане. Патрэбнае аператыўнае ўмяшанне, каб захаваць для нашчадкаў хоць нешта...

— Нашыя помнікі... Шмат было знішчана ў войнах і ў паваенны савецкі перыяд. Нейкім наскокам гэткія рэчы не вырашаюцца. Паглядзіце, колькі спатрэбілася часу, каб прывесці ў больш-менш належны стан замкі ў Міры і Нясвіжы, якія для мяне ёсць увасабленнем культуры Беларусі. Не ахоўваць помнікі нельга! Трэба знаходзіць сродкі абавязкова. Тут для нас павінна быць узорам Літва. Але я не хачу даваць канкрэтныя рэкамендацыі там, дзе я не спецыяліст. Я ведаю пэўна, што без эфектыўнай эканомікі нам не адбудаваць гістарычных помнікаў. Таму першае, што трэба неадкладна рабіць, — гэта паляпшаць стан эканомікі.

— Вы прывялі станоўчы прыклад Літвы ў справе ахоўвы помнікаў. А досвед якіх краінаў варта пераймаць у эканоміцы?

— Нам вельмі блізкая Літва. У галіне палітыкі і эка-

ПЕРАПІС БЕЛАРУСІ

Куды запішуць: у рускія ці ў палякі?

Можна сказаць, што апазіцыя атрымала перамогу напярэдадні перапісу насельніцтва. У перапісных лістах з'явіўся пункт «Вашая родная мова». Як вядома, улады збіраліся гэтае пытанне скасаваць, замяніўшы нечым накшталт «На якой мове вы размаўляеце ў краме, па тэлефоне або ў тралейбусе?» Працягваючы традыцыі царскага рэжыму і КПСС, нашая вертыкаль зрабіла ўсё, каб беларуская мова заставалася напаўмёртвай. У 300-тысячным Гродне, напрыклад, у гэтым навучальным годзе былі адчыненыя ўсяго два першыя класы з беларускай мовай навучання. Хоць беларусаў у горадзе больш за палову.

Калі няма нацыянальнай школы, дык і размаўляць па-беларуску амаль ніхто толкам не можа. А гэтае ўжо ўлады хацелі зафіксаваць у перапісе, каб потым было лягчэй далучыць Беларусь, якая размаўляе па-руску і «не мае роднай мовы», да матухны-Расіі. Але летась быў праведзены пробны перапіс у Маладзечанскім раёне. Пасля яго родную мову беларусам вярнулі, ва ўсякім разе — у перапісных лістах.

Усё адно перапіс насельніцтва будзе праводзіцца на рускай мове. Хоць кожны перапісчык павінен мець у запасе і некалькі беларускамоўных бланкаў — на той выпадак, калі нехта запатрабуе, каб дадзеныя яго апытання былі запісаныя менавіта па-беларуску.

Зыходзячы з гэтага, можна зрабіць выснову, што ў шчырых патрыётаў, якія збіраліся байкатаваць перапіс менавіта з-за «моўнага пытання», патрэба ў байкоце знікла. Улады, між іншым, настроены перапісаць усе 100% насельніцтва, нават беспрытульную публіку ў падвалах і на паддашках. Цікава, што сямейнікам будзе задавацца пытанне, колькі яны хочуць мець дзяцей. Начальству трэба ведаць, колькі спатрэбіцца хлеба, каб накарміць насельніцтва. Вядома, што ўзровень нараджальнасці вельмі знізіўся. Але хлеба спатрэбіцца больш.

Падвергнуцца апытанню і ўсе замежнікі, для якіх прызначаны спецыяльны бланк — чырвонага колеру. Дарэчы, людзей, называных звычайна «афраазіятамі», у Беларусі ўсё больш і больш, «дзякуючы» празрыстай мяжы з Расіяй. Не выключана таксама, што сюды пацягнуцца розныя панславісты ды іншыя пакрыўджаныя, якіх нашыя ўлады, мяркуючы па ўсім, гатовыя прыняць, а пры патрэбе, даць палітычны прытулак.

Карацей кажучы, насельніцтва будзе павялічвацца і хлеба спатрэбіцца больш. Шкада толькі, што саміх беларусаў хутчэй за ўсё стане яшчэ менш. Я не хачу нічога сцвярджаць, але... Паміж двума апошнімі савецкімі перапісамі з 1979 да 1989 гг. беларусаў у БССР стала ўсяго на 334 тысячы больш, а працэнтна іхняя колькасць нават зменшылася — да 77,4%. А цяпер нас яшчэ менш стала, калі верыць нашаму прэзідэнту: як ён заявіў, рускіх у Беларусі — 25%. Калі ўлічыць, што ёсць яшчэ палякі, украінцы і г.д., дык беларусаў, паводле Лукашэнкі, засталося максімум працэнтаў 70. Канешне, мне могуць сказаць, што ён не скажае дадзеныя перапісу 1989 г., а папросту валодае лічбамі міграцыі за апошнія дзесяцігоддзе. Аднак, калі гэта так, дык атрымліваецца, што за гэты час беларусы беглі ў Расію, а рускія — да нас. Нонсэнс!

Справа ў тым, што Лукашэнка называе лічбы, патрэбныя яму, а часам увогуле — «для красного словца» — скажае факты: Ельцыну — 80 гадоў, у Мінску — 2,5 млн. насельніцтва, а 80% з іх — праваслаўныя. Цяжка паверыць у падобныя лічбы, нават калі сабраць ва ўлонне царквы ўсіх так званых «праваслаўных атэістаў». Але, ва ўсякім разе, апошняй лічбай пачынаюць карыстацца афіцыйна. Карацей, можна расцэньваць заяву аб 25% рускіх — як адпаведную «устаноўку». У савецкай краіне, нагадаю, статыстыка з'яўлялася навукай «класавай». Калі ў лічбах перапісу пачатку 1939 г. адбіліся вынікі рэпрэсіяў і масавых расстрэлаў, Сталін загадаў арыштаваць адказных супрацоўнікаў наркамата статыстыкі. Лічбы павінны адпавядаць палітычным задачам. Задача прэзідэнта — пераканаць усіх, што рускім жывецца лепш не пад Ельцыным, а пад ягонай уладай. Сказаў жа ён нядаўна, што рускія ў Беларусі адчуваюць сябе лепш, чым самі беларусы.

Вядома, што перапісчыкі павінны будуць зафіксаваць тую нацыянальнасць, якую вы назавеце, незалежна, напрыклад, ад нацыянальнасці бацькоў. Аднак, думаецца, што сёння няма вялікай небяспекі, што беларусы зноў будуць імкнуцца запісацца рускімі. Мяркуючы па тэндэнцыях, па ранейшых зваротах у пашпартныя сталы, прынамсі Гродзеншчыны, пасля перапісу ў нас павінна стаць больш палякаў. Імі пастараецца запісацца частка тых, хто нават у пашпарце меў беларускую нацыянальнасць. Так што, не выключана, што кепскую паслугу выканае стэрэатып «каталік — значыцца паляк».

А вінаватыя будуць улады. Дэмакраты не здолелі згуртаваць нацыю. Лукашэнка робіць тое ж самае, сцвярджаючы, што ўсе беларусы — праваслаўныя і амаль аднолькавыя з рускімі. Таму досыць натуральным будзе імкненне часткі беларусаў належаць да нацыі еўрапейскай, а не да той, якую ўцягваюць у агоню камуністычнай сістэмы і якая моўчкі падпарадкоўваецца. Падобным чынам беларусы трацілі актыўных людзей у 1939, 1944-45 гг. і ў хрушчоўскія часы, калі была магчымасць пакінуць СССР і выехаць хаця б у Польшчу. Але для гэтага трэба было назвацца палякам. Так што, думаецца мне, усім беларускім патрыётам варта ўдзельнічаць у перапісе, каб лічба беларусаў пасля яго не зменшылася.

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

Фінляндыя і Швейцарыя...»

номікі нам блізкі і прыклад Польшчы. Аднак я паўсюль кажу, што ў будучыні я асабіста хацеў бы, каб Беларусь сталася гэткай, як Фінляндыя. Хоць у іх неспрыяльны клімат, але дзяржаўны бюджэт Фінляндыі сёння большы, чым у Расіі. Праўда, там да гэтага ішлі доўга і цяжка. Нам, бадай, бліжэйшы прыклад, дзе за вельмі кароткі тэрмін дасягнулі выдатных поспехаў, — гэта Чэхія. Ужо і там бюджэт большы, чым у Расіі! Ну, а зусім побач — тая ж Літва. Яны дасягнулі зайздросных поспехаў, найперш у сельскай гаспадарцы. Эканоміка Літвы стабільная, ёсць устойлівы хуткі рост. Інвестыцыяў у Літву ўкладаецца ў дзясяткі разоў болей, чым у сённяшнюю Беларусь. Практыка давяла, што яны абралі адзіна слушны шлях, па якім трэба будзе ісці і нам.

— Якія былі б вашыя першачарговыя захады як прэзідэнта?

— У першую чаргу — зняцце эканамічнай і палітычнай блакады з боку Захаду. Затым усталяванне самых шчыльных кантактаў з МВФ, Сусветным банкам, Еўрапейскім банкам рэканструкцыі і развіцця. Па-трэцяе, адбудова нацыянальнай фінансавай сістэмы.

— У агульных рысах гэта падобна да праграмы «ценявога ўрада» БНФ...

— Можа быць. Раней я іх не надта разумеў. Я ўважліва вывучаў іх дакументы, аднак не мог пагадзіцца з некаторымі іх прапановамі, напрыклад, пабудовай другога нафтавага калектара, каб не быць прывязанымі да адной Расіі. Гэта, вядома, рэч нядрэнная, але размова пра мільярды долараў. Іх няма ў Беларусі, няма і ахвочых інвеставаць у гэты праект. Ну дык пра што гутарка? Трэба ж хоць у нечым паляпшаць эканоміку сёння ж. Была яшчэ прапанова павысіць плату за транзіт газу і нафты. Але ж тая плата, якую мы бралі і бяром з Расіі сёння, — гэта сусветныя кошты. Можа, недзе ёсць трохі большыя стаўкі, але вялікага разрыву няма. І без БНФ тут усё ясна. Хоць былі і слушныя прапазіцыі. Напрыклад, павысіць зборы за аўтамабільны транзіт. Я лічыў і лічу гэта разумным.

— Якой бачыцца вам роля ўрада БНР у беларускай палітыцы?

— Пакуль ніякай. Яны восемдзесят гадоў сядзяць за мяжою і могуць прасядзець яшчэ столькі ж. Трэба працаваць на Бацькаўшчыне. Ведаеце, грамадзянства БНР, іх пашпарты — гэта нейкі нерэальны, паралельны свет. Гэта гульні. Вы скажаце, што і маё самавылучэнне ў прэзідэнты таксама? Пабачым. Я буду гуляць на сваёй тэрыторыі. І ўсё вырашыцца ў самой Беларусі. Калі самі беларусы выбяруць сабе будучыню, то тут не дасць рады ні Расія, ні Амерыка, ні хто іншы. А кіраўніцтва БНР можа далучацца. Я яшчэ не чуў ад іх канкрэтных прапановаў, напрыклад, эканамічнай праграмы.

— Лідэр БНФ сцвярджае, што за Вамі стаяць расійскія службы, а з другога боку кажуць, што Масква Вас не падтрымлівае.

— Хай гавораць, што хочуць. Нядаўна я прачытаў у адной з беларускіх газет, што я — агент ЦРУ. Што да пазіцыі Масквы, то я вам скажу — адны лідэры не падтрымліваюць, другія — гатовыя падтрымаць. У мяне насамрэч там добрыя сувязі, як, між іншым, і на Захадзе.

— Якія ў Вас замежнапалітычныя сімпатыі?

— У замежнай палітыцы не патрэбныя ніякія сімпатыі ці антыпатыі. Патрэбны прагматычны падыход. Паколькі мы не можам выбіраць сабе суседзяў, то з Расіяй давядзецца мець шчыльныя эканамічныя кантакты. Але што да блокаў, групаў і гэтак далей, гэта нас не ўратуе. У любым выпадку мы апынемся на сумежжы, на лініі супрацьстаяння. Для мяне ідэал — Швейцарыя, якая нават сёння не збіраецца развітвацца з нейтралітэтам. Трэба разлічваць не на Расію ці Еўропу, а толькі на саміх сябе.

— А якая пры Вашым магчымым прэзідэнцтве будзе дзяржаўная сімволіка?

— Яна ж не будзе «маёй». Я асабіста быў рашучым праціўнікам сумнавядомага рэферэндуму. Цяпер жа папярэднюю Канстытуцыю аўтаматычна не вярнуць. Дарэчы, менавіта з-за яе палажэнняў мы маем тое, што маем. Усё павінен вырашаць Вярхоўны Савет. Пытанні пра сцяг і пра герб таксама. Абавязак прэзідэнта — выконваць закон. Калі вернецца папярэдняя сімволіка — я не супраць. Аднак спачатку няхай сам народ абярэ сабе законны парламент.

Гутарыў
Сяргей ХАРЭЎСКІ,
«Наша Ніва»

ЗА МЯЖОЙ

Круглый стол польской марки

Минуло 10 лет, как в Варшаве начался Круглый Стол, событие, которое так и пишется с той поры с большой буквы и которое, вместе со словом «Солидарность», во всем мире связывают именно с Польшей.

Успех двухмесячных переговоров Круглого Стола между представителями государственно-партийного аппарата и лидерами запрещенной тогда «Солидарности» при участии представителей польского костела открыл дорогу мирному переходу власти в этой стране от коммунистов к демократической оппозиции и трансформации государственной системы в Польше. Именно за это Лех Валенса, лидер «Солидарности», а впоследствии президент Польши, получил Нобелевскую премию мира.

Целью польского народа была полная независимость страны, которая в результате Ялтинских соглашений в числе других стран Центральной Европы оказалась в «зоне влияния» Советского Союза. Польский Круглый Стол означал начало конца Ялтинского раздела мира, проведенного в конце Второй мировой войны без участия вовлеченных в него «малых» народов.

Круглый Стол стал возможен благодаря многим факторам. Во-первых, польская «Солидарность», зародившаяся в 80-м году, сумела пережить военное положение, тюрьмы, делегализацию и все больше демонстрировала свою силу. Организовать Круглый Стол предложило оппозиции правительство, это стало возможным во многом благодаря генералу Ярузельскому (который сам участия в переговорах не принимал). Цель коммунистических кругов заключалась в том, чтобы «поделиться» властью, а следовательно, и ответственностью с оппозицией.

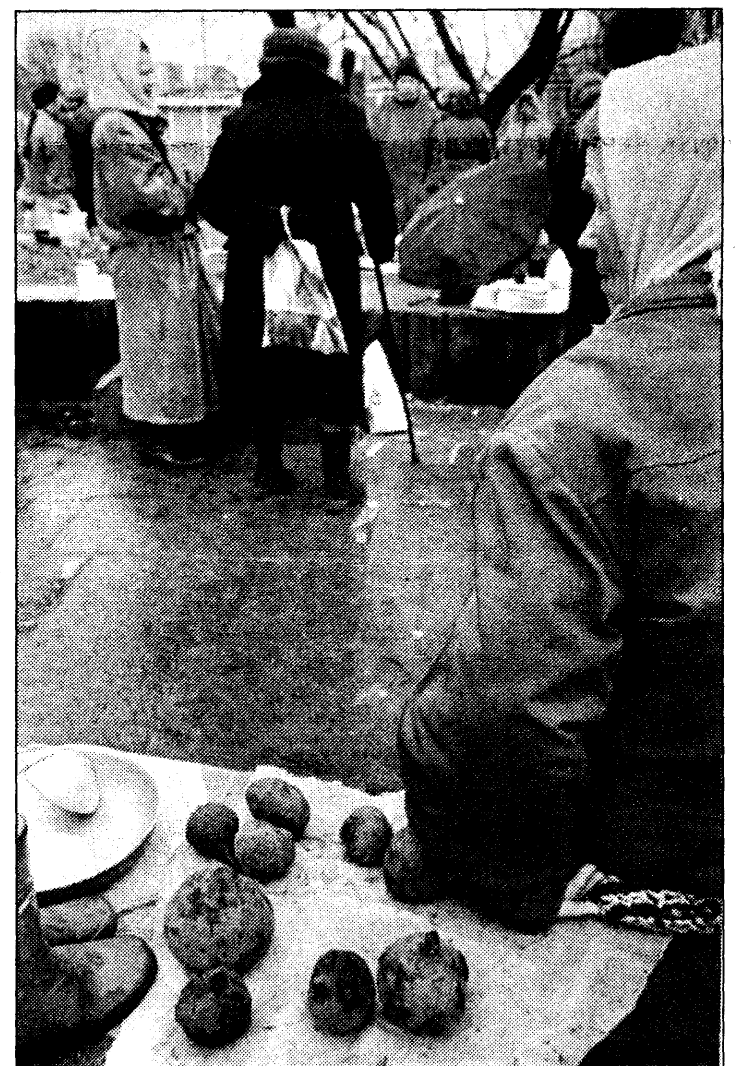
Достигнутые в ходе Круглого Стола договоренности сделали возможным проведение первых в Центральной Европе свободных выборов, в которых победила оппозиция, и формирование первого в этом регионе демократического правительства, а также начало экономических реформ, известных как реформы Бальцеровича, успех которых обеспечил Польше позицию лидера на постсоветском пространстве и одни из самых высоких темпов экономического роста в мире.

Людмила ГУЛЯКЕВИЧ

МЕСТНЫЕ ВЫБАРЫ

«Идеологам» приказано выжить

Но за счет рабочих и служащих

На прошедшей неделе в Мингорисполкоме состоялось совещание «идеологов», посвященное предстоящим выборам. Собравшиеся призывали защитить городской совет от проникновения оппозиционных сил.

На заседание были приглашены руководители районных администраций и предприятий города, которым предложили выделить необходимые финансовые средства. Так что рабочим и служащим, которые надеялись на повышение зарплаты, придется потерпеть.

Всего в Минске образовано 52 избирательных округа и организовано 619 избирательных участка. Началось выдвижение кандидатов в депутаты, однако на сегодняшний день политические партии не заявили ни об одном выдвижении.

Развернутую информацию собравшимся представили председатель Центризбиркома Л. Ермошина, директор Института социально-политических исследований при администрации президента Е. Матусевич и зам. председателя Мингорисполкома В. Чикин.

Судьбу выборов решат досрочно?

Людмила Ермошина подчеркнула, что новые правила предусматривают определенные ограничения в области избирательного права. Нововведения лишают возможности быть зарегистрированными в качестве кандидата в депутаты тех, кто имеет не снятую судимость, а также лиц, привлекавшихся к административной ответственности по суду в течение года. Причем считать годовой срок следует не с момента принятия судебного решения, а с момента его исполнения.

Еще одно нововведение, которое было успешно опробовано на референдуме, — досрочное голосование. Уже за пять дней до выборов на участках начнут дежурить члены избирательной комиссии.

Наблюдатели от трудовых коллективов, политических и общественных объединений должны за день до выборов представить документы, подтверждающие их полномочия. Предварительное уведомление не распространяется на международных наблюдателей, наблюдателей от средств массовой информации и депутатов всех уровней, которые могут объявить о своем присутствии в качестве наблюдателей в день выборов.

Судя по всему, досрочное голосование будет бесконтрольным.

Треть страны готова бастовать

Социологические исследования, проведенные в ноябре 1998 г., подтвердили, что каждый житель Беларуси ощущает сейчас на себе резкое ухудшение уровня жизни. Как заявил собравшимся Е. Матусевич, в настоящее время 64,8% (по Минску 70,2%) населения считают, что стали жить хуже. Это на 9% больше по сравнению с аналогичными данными опроса, проведенного в мае 1998 г.

Почти две трети населения Беларуси (73,6%) считает, что экономическая ситуация в стране продолжает ухудшаться.

Изменение экономической ситуации привело к ухудшению отношения населения к властным структурам. Правда, как сказал Е.Матусевич, рейтинг президента и его администрации по-прежнему самый высокий, но рейтинг правительственных структур, местных органов власти и, что было особенно подчеркнуто, Национального собрания как никогда низок.

Ситуация с информационным обеспечением проводимой политики и предстоящих выборов была оценена как весьма сложная из-за того, что почти вся территория республики перекрывается российскими телевизионными каналами, которые «редко транслируют дружественные передачи по отношению к Беларуси и ее руководству».

Особую тревогу у власти вызывает тот факт, что российские каналы население более всего и смотрит. Так, по результатам опроса выяснилось, что в Минске передачи ОРТ смотрит 82,5%, НТВ — 71%, РТР — 65%, в то время как зрителями БТ являются лишь 38% опрошенных.

Выступавший призвал собравшихся не расслабляться, ибо, по его словам, «оппозиция очень хорошо подпитывается средствами как с Запада, так и с Востока». Видимо, чтобы доказать существование «восточной» поддержки, докладчик напомнил о начавшейся «раскрутке» бывшего премьер-министра Михаила Чигиря.

Все на борьбу с оппозицией

Виктор Чикин сказал собравшимся: «Не будем лукавить, предстоящие и последующие выборы станут главной частью вашей работы и ее оценки не только сегодня, но и в последующие пять лет. Вам придется заниматься не только организационными вопросами по формированию участковых избирательных комиссий, вопросами материального обеспечения выборов, но и борьбой с теми кандидатами от оппозиции, которые будут выдвинуты по вашим округам».

В.Чикин призвал выдвигать кандидатами от трудовых коллективов «только тех, в ком уверены», и высказал сожаление, что «слишком активное участие в выборах принимают оппозиционные силы».

Идеологам было также предложено создать на своих предприятиях народные дружины. Только, попросил Чикин, «давайте выполним это не так, как прежнее поручение. Два месяца тому назад мы просили вас поработать с молодежью и создать у себя на предприятиях первичные организации Белорусского патриотического союза молодежи (БПСМ). За прошедшее время не создано ни одной первичной организации на предприятиях».

В общем, заметно, что с приближением выборов власти все больше опасаются их итогов.

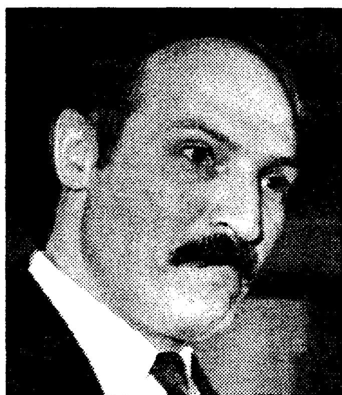
Александр ГАЛЬКЕВИЧ

Сёмая унія

Слова «унія» ў перакладзе з лацінскай азначае «саюз». Паколькі прэзідэнты Ельцын і Лукашэнка нястомна ствараюць саюз, дык Дэкларацыя ад 25 снежня мінулага года абвясціла пра Расійска-Беларускую унію. Напісаць «Беларуска-Расійская» з-за непараўнальных масаў насельніцтва, абшараў тэрыторыі, запасаў карысных выкапняў дзвюх краінаў было б неяк недарэчна. Такім чынам мы сёння жывыя сведкі (ці ахвяры) чарговай уніі. Чарговай, бо Беларусь ужо паспытала смак шасці. Канкрэтна ў нашай гісторыі засведчаны горасныя наступствы Крэўскай (1384), Гарадзельскай (1413), Люблінскай (1569), Беларуска-Літоўскай (1919), СССРаўскай (1922), СНДоўскай (1991) уніяў. Далучэнне Беларусі да Расіі ў 1772—1795 гадах уніяй не афармлялася, гэта быў адкрыты гвалт і ў спіс саюзаў ён не трапляе.

600 гадоў знаходжання ў розных уніях даюць добры грунт для рознабаковых асэнсаванняў шкоды ад шчыльнага саюза дзяржаваў. Пасля кожнай брацкай уніі Беларусь трапляла ці ў вайну, ці пад прыгнёт. Крэўская дынастычная унія павязала Беларусь і Літву з Польшчай, спыніўшы самастойнае развіццё магутнай на той час дзяржавы. У Гарадзельскай уніі ўжо было запісана пра «інкарпарацыю» (уцяленне) Беларусі і Літвы ў польскае каралеўства, і нейкі час мы былі на манер сіямскіх блізнятаў — з дзвюма галовамі ды на адных нагах.

Праз паўтара стагоддзя, скарыстаўшы бедствы і нядужасць Вялікага Княства пасля Лівонскай вайны (сённяшнімі словамі — глыбокі крызіс), Польшча адняла ад ВКЛ Украіну і абшары Беласточчыны. Абкарнанае палякамі Княства яшчэ адстойвала рэшткі незалежнасці, пакуль яго не заліў крывёй Патоп маскоўскай ва-

еннай навалы (1654-1661). Пасля страты ў той вайне паловы насельніцтва шляхта цалкам спаланізавалася, падарваная эканоміка пагрузілася ў кому амаль на стагоддзе, войска прошукамі заходніх і ўсходніх суседзяў скарацілася да памеру некалькіх палкоў. Пасля перамогі рускага боку ў 18 стагоддзі Беларусь мусіла стаць расійскім фарпостам на заходнім напрамку, страціла мільён насельніцтва ў 1812 годзе, лепшых сыноў падчас паўстанняў, мову, школу, літаратуру, нацыянальныя гонар і свядомасць на карысць усходніх братоў па крыві.

У 1919 годзе толькі што створаная БССР, выконваючы ролю па маскоўскім сцэнары, аб'ядналася з ЛітССР у так званы ЛітБел, патрэбны бальшавікам, каб трымаць у цуглях Літву. Гэтая Чацвёртая унія, аднак, была скасаваная польскімі шаблямі.

Пасля Рыжскага міру палякі ператварылі Заходнюю Беларусь у «крэсы ўсходнія», а ад беларускіх усходніх абшараў Расія адарвала Віцебшчыну, Магілёўшчыну ды Гомельшчыну. Адроджаная БССР мела тэрыторыю 52,3 тысячы кв.км. (у пяць разоў менш за сённяшнюю) і насельніцтва 1,5 млн. чалавек. Гэтым абрэзкам яна прымала рашэнне аб уступленні ў Саюз ССР. Якую легітымнасць мае рашэнне меншасці ад імя ўсяго беларускага народа — няхай вырашаюць законнікі.

Савецкі Саюз (Пятая унія) не здолеў абараніць Беларусь, калі гітлераўцы распачалі вайну, мы згубілі кожнага чацвёртага, эканоміка была разбураная дашчэнту. Зразумела, тое самое было б, каб Беларусь і не мела «брацкай» уніі, але гэта пацвярджае бессэнсоўнасць шчыльнага саюза як нейкай меры бяспекі. Гэта, відаць, можна смела аднесці да Дамовы аб калектыўнай бяспецы, у якую паспяшалася Беларусь пасля развалу СССР.

Пасля вайны Пятая унія высцягвала людскія рэзервы, і так паменшаныя на чвэрць вайной, у Сібір (у лагеры і на асваенне тэрыторыяў аўтаномных расійскіх рэспублік), а потым — у Карэлію і на асваенне казахскіх земляў.

Нарэшце, у 1991 годзе заглянула сонца і ў наша ваконца. Ды нядоўга свяціла. Шостая унія, паколькі з ёй злучылася раскраданне народнай маёмасці, утварэнне алігархіі, галеча, голад, падман, не магла набыць прыстойны выгляд. Адгукаючыся на «геапалітычныя апетыты» Расіі, першы прэзідэнт Беларусі вырашыў увайсці ў гісторыю краіны і як апошні. Дэкларацыя зноў ператварае нас з беларусаў ва уніятаў. Таму варта ўразумець, што нам вернецца статус, які мы мелі па пятай, — прылучаная правінцыя, перадавы фарпост.

Па збегу гістарычных акалічнасцяў Першую унію афармлялі шлюбам Ягайлы і Ядзвігі, неўзабаве пасля Другой Вітаўт і Ягайла ажаніліся на сёстрах, Трэцяй папярэднічаў кароткі шлюб Жыгімонта Аўгуста і Барбары Радзівіл. Наступныя уніі афармляліся без шлюбаў і кахання, выключна па разліку палітыкаў, і таму, не сагрэтыя шчырым пачуццём сэрцаў, яны не маглі нарадзіць нешта жывое і даўгавечнае. Здаецца, што і эксперымент з Сёмай уніяй, якую падпісалі Ельцын і Лукашэнка, дасць такое ж дзіця. Першыя уніі прынеслі паланізацыю і абмежаванне дзяржавы. Наступныя служылі мэтам русіфікацыі. Апошняя ўжо адзначаная намаганнямі занесці беларускую мову ў спіс «мёртвых моваў свету».

Аляксандр Вітаўт пасля Гарадзельскай уніі імкнуўся да кароны і нават чакаў яе. Ужо і сталы былі накрытыя, і з'ехаліся госці, але карону перахапілі палякі, і князь Аляксандр з гора занядужыў. Падобна на тое, што належны тытул ва ўмовах Сёмай уніі прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка можа не атрымаць. Валадарная карона дастанецца расійскаму боку. А народ, як шэсць стагоддзяў таму, так і зараз у разлік не бярэцца, хоць па правілах гульні ўсялякія перамены наверсе, у пануючых колах, абвяшчаюцца клопатам пра народны дабрабыт, шчасце, росквіт эканомікі і культуры.

На сёмы дзень, як сведчыць Біблія, і Пан Бог адпачываў. Трэба і нашаму народу адпачыць пасля шасці разбуральных уніяў, а не лезці ў пастку Сёмай з наіўнай спадзеяй ўбачыць рай.

Юры МАТУЛЕВІЧ

Указы – эпічны жанр літаратуры

Першы нумар мінскага часопіса «Всемирная литература» выйшаў сёлета з інтрыгуючым анонсам: «Александр Лукашенко. Бессмертные книги пишет народ». Што ні кажыце, а цікава пачытаць развагі такога чалавека пра літаратуру і творчы працэс. Але ў інтэрв'ю з прэзідэнтам гаворыць не толькі пра гэта і ўвогуле галоўным чынам — пра іншае.

Напрыклад, аб правах і свабодах чалавека. Інтэрв'юер імкнецца дагадзіць прэзідэнту, добра ведаючы ягоныя погляды. Маўляў, «мітусні» вакол гэтага ажно зашмат!» Прэзідэнт жа паведамляе пра нейкія «прывідныя» свабоды і «сапраўдныя». Як вядома, сапраўдными ён лічыць правы на жыццё, працу і адпачынак. Але ёсць і нешта новае. У інтэрв'ю А.Лукашэнка, хоць і не вельмі канкрэтна, гаворыць, што не ўсе дзяржавы могуць успрымаць нормы Дэкларацыі аб правах чалавека аднолькава. Паколькі ёсць моцныя і кволыя дзяржавы. Адны ўзбагачаліся за кошт іншых. Намёк зразумелы: беларуская краіна ў гэтым сэнсе кволая. Вядома ж, мы дзвесце гадоў былі пад Расіяй. Значыцца, да дэмакратыі не дараслі.

Интэрв'юер наракае, што «ветер перемен поднял много пыли», з-за якога, аказваецца, цяжка бачыць і дыхаць. Трэба разумець, што пры КПСС пісьменнікам было лягчэй дыхаць? Інтэрв'юер не можа таксама стрымацца, каб не падсаладзіць свае пытанні: вы «сознательно не торопите события, постоянно определяя — для себя и для всей страны — нужный ритм». Брава!

У адказ прэзідэнт сцвярджае, што «цяперашняя ўлада робіць усё для духоўнага развіцця нацыі». І абвяшчае: «Бессмертные книги пишет народ в лице своих лучших представителей — Пушкина, Толстого, Гоголя, Купалы». Цікава, што беларускі прэзідэнт хваліць рускіх пісьменнікаў, дадаючы яшчэ Купалу, які загінуў у Маскве, але рускім не быў. Сама фраза — пафасная, але пустая — нагадвае вядомае «о Сталине мудром бессмертные песни слагает народ».

Лукашэнка паспявае сказаць чытачам «ВЛ» і пра эканоміку, якая павінна стварыць умовы «для полноценного существования каждого индивида, основывающегося на балансе духовного и материального, в предоставлении каждому возможности для полного самовыявления своей индивидуальности». Карацей кажучы, нам нагадалі даўно забытую фармулёўку з падручніка па палітэканоміі сацыялізму.

Заканчваючы, інтэрв'юер зноў не ўстрымаўся ад кампліманта: «Уверена, что у вас, Александр Григорьевич, впереди хоть и непростой, но полный свершений путь». У канцы нумара, між іншым, змешчаны звесткі пра аўтараў: якія кнігі выдалі, якія прэміі атрымалі. Пра А.Лукашэнку сказана толькі, што ён наш прэзідэнт і што лаўрэат літаратурнай прэміі Саюза пісьменнікаў Расіі імя М.Шолахава. Такім чынам, галоўнага пытання «бацьку» так і не было зададзена: як можна атрымаць літаратурную прэмію, не напісаўшы ніводнай кнігі?

Сяргей МАКСІМОВІЧ

«Вераніка Круглова: Гэта вялікі цяжар – несьці карону»

Сёння прапаноўваю размову з удзельнікамі гурта «Крыві». Нагадаю, на першай Рок-каранацыі-94 намінацыя Рок-Князёўны адсутнічала, і калі на Каранацыі-95 Касі Камоцкай быў прысвоены гэты тытул, злыя языкі адразу ж растлумачылі з'яўленне гэтай намінацыі асабістымі сімпатыямі арганізатараў у асобе прадзюсера Юрыя Цыбіна. У 94, 95, 96 гадах карона Рок-Князёўны заставалася ў руках Камоцкай. Урэшце, на Рок-каранацыі-96, калі Камоцкай у чарговы раз была ўручаная карона, яна сказала: «Хопіць! Болей здзекавацца з сябе не дам!». Арганізатары ў наступным годзе перадалі ўзнагароду Крысціне Мендзялеевай з гурта *Hasta la fillsta*. Гэта сталася вялікай нечаканасцю як для гледачоў, так і для журналістаў. Да Крысціны тытул не прыжыўся, і таму сёлета арганізатары вырашылі ўвогуле пазбавіцца гэтай намінацыі, і ў анкетах Рок-каранацыі-98 не было пытання пра лепшы жаночы вакал. Але па настойлівых патрабаваннях удзельні-каў анкетавання тытул Рок-Князёўны нададзены Вераніцы Кругловай.

— А гэта праўда, што вашую карону скралі проста на сцэне?

В. Круглова. Так, і я настолькі разгубілася, што ледзь не плакала. Лявон Вольскі, які меў у торбе шмат карон, сказаў: «На, Круглова, табе маю карону».

Гэта было, канешне, вельмі прыемна.

— Што-небудзь змянілася, калі ты адчула на сабе гэты цяжар — рок-князёўна?

В.К. Я ўжо дзяўчынка дарослая, і зорнай хваробай, спадзяюся, не захварэю. Канешне, вельмі прыемнае пачуццё — тое, што цябе прызналі, тое, што пра цябе пішуць у газетах і нават фотаздымкі ёсць. Усё гэта, канешне, прыгожа. Але гэта і абавязвае: трэба трымаць сябе ў руках, пастаянна працаваць. Але мне вельмі крыўдна, што адзначылі толькі мяне і не заўважылі наш гурт «Крыві». Мы летась шмат працавалі, запісалі, на мой погляд, вельмі ўдалы альбом «За туманам», у нас было больш за 100 канцэртаў.

— Можа, праўда, Зміцер, гурт крыўдаваў?

Зміцер Вайцюшкевіч. Не, ніхто з гурта «Крыві», я не крыўдаваў. Па-першае, вельмі радасна за Вераніку, па-другое, «Крыві» засталіся з падарункам — музычным цэнтрам, па-трэцяе, у гурце ёсць прызнаны лепшы музыкант года — Піт Паўлаў. Гурт «Крыві» малады калектыў — яму яшчэ не споўнілася два гады. 8 сакавіка 1997 года адбыўся першы канцэрт гурта ў Берліне.

— І ён быў прысвечаны святу Клары Цэткін — міжнароднаму жаночаму дню?

Зм.В. Я думаю ён быў прысвечаны выміраючым бабулькам Беларусі, якія адвеку спявалі гэтыя цудоўныя песні. Увогуле, ідэя гурта нарадзілася вельмі даўно. Яшчэ з 93 года сённяшнія ўдзельнікі «Крыві», а тады ўдзельнікі студыі «Палац», ездзілі ў экспедыцыі збіраць старажытныя беларускія песні і балады. І, увогуле, першы склад «Крыві» — гэта экспедыцыйны склад «Палаца». І шкада, што ўвасобіць гэтыя напрацоўкі мы здолелі толькі два гады назад. Мы запісалі два альбомы на касетах і адзін кампакт — дыск «Крыві «Live» in Berlin».

— Цікава, што ў «Крыві» да апошняга часу не было ніводнага сольнага канцэрта ў Мінску, у асноўным, мы выступалі за мяжою — у Польшчы, Нямеччыне.

Зм.В. Сапраўды так. Нарэшце, 21 студзеня адбылася прэзентацыя нашага новага альбома «За туманам» — вельмі ўдалы і шчыры канцэрт. Канешне, ідэя «Крыві» — гэта папулярызацыя беларускага фальклору. Але мы хацелі б быць у апазіцыі да іншых фальклорных гуртоў, нават да «Палаца». Мы б хацелі быць, так бы мовіць, «правакатарамі» беларускага музычнага фальклору. Гэта значыць: нечаканы аранжыроўкі, адвольная змена стылю, новае філасофска-светапоглядная прачытанне старых песень. Можа быць таму наш апошні альбом можна назваць эклектычным — там шмат эксперыментаў і з гукам, і са стылем.

Хочацца павіншаваць «Крыві» з першым месцам у хіт-парадзе кліпаў і павядаміць фанам, што ў бліжэйшы час адбудзецца вялікі сольны канцэрт гурта.

Магдалена Н.

Немецкое хозяйство на фоне нашего

Возврат на территорию нынешней Беларуси советских порядков в весьма странной, зачастую утрированной форме стал очевидным и прогрессирующим явлением. Это обстоятельство заставляет вспомнить недавнее, казалось бы, навсегда ушедшее прошлое и пытаться использовать забывающийся жизненный опыт для построения стратегии и тактики собственного выживания. Успешная реанимация нынешней властью такого непременного атрибута социализма, как отсутствие нормальной еды в магазинах, обусловила мою малонаучную и несистемную попытку разобраться с этим почти забытым явлением.

Несмотря на свое московское происхождение и дальнейшую городскую жизнь я, как и большинство простых советских людей, к своим 40 с небольшим проработал в общей сложности около года на принудительных сельхозработах. Учеба в школе, университете, работа в "почтовом ящике" и академическом институте ежегодно прерывалась на уборку картофеля, свеклы, моркови, льна, заготовку сена, сенажа, веток, уборку навоза, погрузку-разгрузку минеральных удобрений, строительство загонов для скота, чистку прудов, кастрацию поросят и т. д и т. п.. Трудно сказать, чем не приходилось заниматься на социалистическом колхозно-совхозном экономическом пространстве.

Не сказать, что ежегодные сельхозэпопеи были совсем уж не по душе, особенно в студенческую пору, когда романтические ночные часы на сеновале компенсировали некоторое утомление от известной позы на картофельном поле. Позже пришло раздражение от осознания того, что выполнение обязанностей советского колхозника не всегда способствовали моему профессиональному росту как физика и материаловеда. Отчего совмещение профессий неизбежно в условиях простого социализма и пришедшего ему на смену социализма рыночного, мне было понятно. Почему же мои зарубежные друзья, за исключением нескольких процентов их соотечественников-фермеров, ограничивают свое знакомство с процессом сельскохозяйственного производства только конечным продуктом в супермаркетах, я не мог сообразить. Было также подозрительно полное отсутствие регулярных битв за урожай, прощения долгов, периодической посадки руководителей сельхозпредприятий и министров, а также других агроприемов, типичных для нашего сельского хозяйства.

То, что я читал, видел по TV и слышал по радио о фермах в нормальных странах, слишком смахивало на сказку, в которую трудно поверить. Поэтому во время одной из поездок в Германию я решил посетить рядовую сельскохозяйственную ферму недалеко от Гамбурга и попытаться понять, как справляются тамошние производители мяса и молока без студентов Гамбургского университета, солдат Бундесвера и селекторного руководство процессом опороса лично канцлером. К тому же, честно говоря, грела душу возможность попасть на немецкие «дожинки». Не могли же богатые немцы быть хуже нищих нас с вами и не устроить праздник урожая для местного начальства и простого народа.

В солнечный осенний день мы въезжаем (по ровной асфальтовой дороге, разумеется) в мощенный брусчаткой двор фермы, принадлежащей хозяину — моему ровеснику и его семье, состоящей из жены и троих несовершеннолетних детей. Они владеют 80-ю гектарами земли, часть которой досталась от отца хозяина фермы, а часть была прикуплена недавно. На этой земле выращивается кукуруза и

зерновые, которые позволяют прокормить 70 дойных коров с десятком-другим телят и две с лишним сотни свиней. Весь этот представительный отряд животных живет в помещениях, расположенных в одном дворе с жилым домом, но снаружи никаких следов их пребывания, характерных для колхозных животноводческих объектов, обнаружено не было. Работают на ферме постоянно 5 членов семьи, включая детей, а двое родственников жены хозяина подключаются периодически во время сезонных производственных «пиков».

Вначале нам был продемонстрирован «мехдвор», представляющий собой просторный ангар, где отдыхали от напряженного летнего труда два трактора («Форд» и «Фиат») и длинный шлейф прицепных механизмов. Этот набор обеспечивает обработку земли и уборку урожая. Бросились в глаза мощные дополнительные фары- прожекторы, установленные на тракторах. Работа в страду идет круглосуточно. Тут же небольшая «заправочная станция» с миниатюрной колонкой и цистерной для солярки. Ее, кстати, фермер покупает почти в 2 раза дешевле, чем горожанин, т.к. сбрасываются налоги на топливо, которые входят в цену. Но это только для тракторов. Солярку для своего разъездного дизельного «Мерседеса» фермер покупает на обычной заправке за полную цену. Мой вполне естественный для совка вопрос, а почему бы не заправлять заодно дешевым топливом и легковушку, остался непонятым законопослушным до полной несообразительности бюргером. Ему такая операция в голову не могла придти, вероятно, ввиду отсутствия пионерского детства и комсомольской юности. Кстати, о пионерах. Демонстрацию техники со всеми необходимыми комментариями проводил десятилетний сын фермера, который, как выяснилось, владеет ею в совершенстве уже пару лет. Он является наследником земли и собирается продолжить отцовское дело.

Коровник, куда мы отправились после «мехдвора», внешне не сильно отличался от виденных мною ранее в наших считающихся передовыми хозяйствах. Только стены поровнее, пол из плиток, наподобие кафельных, да и запаха экологически чистых удобрений незаметно. Фантастика началась во время дойки. В положенное время коровы были отвязаны от стойла и сами по узкому проходу, огороженному металлическими барьерами, двинулись к доильному помещению, выстроившись перед ним в очередь. Дисциплина в этой очереди была на зависть нашим гастрономным очередям за социально значимой дешевой колбасой и «президентскими» яйцами. Коровы не ругались, не толкались и не лезли вперед, размахивая удостоверением самого заслуженного члена стада. Механическая дойка рассчитана на одновременный прием 8 коров. Они располагаются таким образом, что вымя находится примерно на уровне плечей хозяйки, которая перемещается на более низкой площадке, не нагибаясь при работе. В ее задачу входит предварительная обработка сосков с помощью специального устройства и установка доильного аппарата. Последний подает световой и звуковой сигнал при опорожнении вымени и снимается автоматически, повисая на подпружиненной подвеске. Одну корову хозяйка доила вручную, сославшись на серьезные проблемы с ее самочувствием.

После дойки умная надрессированная корова, опять же самостоятельно, идет к кормушке и вставляет голову в пластиковый короб, снабженный устройством, считывающим личный код коровы с магнитной вставки. Вставка помещается в серьге, которую каждая корова с удовольствием носит в ухе. Компьютер получает сигнал, что конкретная корова находится на месте, и, в зависимости от ее возраста, продуктивности и, наверное, личных симпатий хозяйки, выдает строго дозированную порцию комбикорма, который высыпается в короб. Балансировку корма по составляющим и его дозировку фермеру помогают составлять на специальной сельскохозяйственной станции. А вот данные в компьютер он заводит сам. Вся бухгалтерия также ведется на компьютере с помощью стандартной программы.

Свинарник был также обычен, и понравился мне гораздо меньше из-за неистребимого, несмотря на почти стерильную чистоту, запаха и неприличного поведения его обитателей. Мы попали в теплое, практически герметичное помещение как раз во время раздачи обезжиренного молока, которым несколько раз в день хозяин поит своих хрюшек. Раздача производилась в отличие от основной, тоже «компьютерной», кормежки вручную и сопровождалась оглушительным визгом и чавканьем. Визжали те, до кого еще не дошла очередь. Последние в ряду к концу процесса перешли на ультразвук, а самый главный хряк — отец почти всех имеющихся в свинарнике поросят, пытался перескочить через барьер. Все это напомнило наши до крайности надоевшие социально-политические процессы, и я поспешил наружу.

Осмотр фермы закончился посещением склада, где хранятся запасы кормов, представляющих собой прессованные «кирпичи» из измельченной кукурузы, смешанной с различными добавками. Кормов своих не хватает, приходится немного докупать. Деньги можно брать в кредит под специальный «сельскохозяйственный» низкий процент.

Почти все мои вопросы, связанные с нашей сельскохозяйственной действительностью, были непонятны немецкому крестьянину как представителю страны, где паранойки у власти отсутствуют вот уже более полувека ввиду их полного физического истребления войсками известной каолиции. Особенно удивил фермера вопрос о праве вывоза своей продукции за рубежи фатерлянда. Мой же рассказ о его белорусском коллеге, который повез картофель в братскую союзную Россию и остался не только без картошки, но и без автомобиля ввиду ожесточенной борьбы президента и его многочисленных помогатых за потребительский рынок, был воспринят как неудачная шутка.

Хотя государство, как и у нас, не остается в стороне от процесса. К примеру, выработать продукции больше, чем выделенная каждому хозяйству квота, нельзя. Таким образом стараются избежать перепроизводства и разорения ферм. Фермеры даже продают друг другу за небольшую плату квоты на молоко и мясо. Хочешь получить больше прибыли — покупай у приболевшего соседа право произвести дополнительную продукцию, объемы которой он временно снижает. Малопонятная процедура для человека, выросшего в условиях постоянного дефицита на любую еду.

Кстати, сами члены фермерской семьи не питаются «со своего огорода». У них нет времени на выращивание картошки, лука с петрушкой и изготовление домашней колбасы. Все необходимое они покупают в магазине в ближнем городке. Даже мясо и молоко. Мне сказали, что то, что они производят, — это пока еще сырье, а в магазине — готовый к употреблению продукт. Обработанный и расфасованный. Делать все самим — дорого. Люди очень высоко ценят свое время.

Что касается «дожинок», то меня постигло глубокое разочарование. Наш фермер, как оказалось, совершенно не употребляет спиртного, а на трезвую голову нормальный человек подобное мероприятие устроить, естественно, не сможет...

Уезжаем с фермы, обогащенные новыми знаниями и несколько подавленные осознанием того, что подобного на нашей земле пока нет. Пытаюсь убедить себя в том, что и у нас не подневольный труд крепостных колхозников, подгоняемых «вертикальщиками» всех мастей, а работа достойных, уверенных в себе, свободных людей обеспечит пресловутую «продовольственную безопасность», а попросту говоря, гарантированно накормит нас с вами дешевыми и качественными продуктами. Попыток самоубеждения не оставил до сих пор.

Юрий ВОРОНЕЖЦЕВ,
крестьянин с 12-месячным стажем.
Гомель — Гамбург.

Двойчы нацыяналіст

Уладзімір АРЛОЎ

Ці магчыма адначасова быць двойчы нацыяналістам? ОГПУ ведала адказ на гэтае пытанне. Гісторык Леў Акіншэвіч быў абвінавачаны ў тым, што з'яўляецца беларускім нацыяналістам і ў той самы час — нацыяналістам украінскім.

Прысвечаны Акіншэвічу лаканічны артыкул яшчэ паспеў трапіць у «Энцыклапедыю гісторыі Беларусі», а вось спробы аўтара гэтых радкоў нагадаць пра 100-я ўгодкі нараджэння выбітнага гісторыка сустрэлі летась у шэрагу рэдакцый насцярогу і неразуменне. Клопаты ОГПУ — НКВД не пайшлі марна. Хтосьці — нават з ліку прафесійных служак Кліо — пра Льва Акіншэвіча нічога не чуў. Для іншых, відаць, не страцілі сваёй сілы абвінавачанні, што гучалі на пачатку 1930-х. Тым больш, ёсць акалічнасць, якая робіць «віну» вучонага яшчэ цяжэйшаю: большая частка ягонага доўгага жыцця прыпадае на эміграцыю.

Дык хто ж ён, гэты ўсцішны «двойчы нацыяналіст»? І чаму з такой прагнай цікавасцю ў Беларусі нарэшце пачынаюць чытаць і каментаваць ягоныя гістарычныя даследаванні?

Бацька Л.Акіншэвіча, сын вясковага святара з Гомельскага павета, скончыўшы Адэскі універсітэт, працаваў юрысконсультам у Пецярбургу, дзе ў 1898 годзе і з'явіўся на свет Леў. Маці паходзіла з чэшска-рускай сям'і і не вылучалася добрым здароўем, што змусіла Акіншэвічаў памяняць паўночную сталіцу на Кіеў.

Першая сусветная вайна заспела Льва Акіншэвіча студэнтам Кіеўскай *alma mater* і прымусіла яго прайсці курс навучання ў вайсковай школе ды паваяваць на Румынскім фронце. Увесну 1918-га ён вяртаецца дадому і знаёміцца з беларускім рухам. Як напіша потым Акіншэвіч у сваіх успамінах, «*справядлівасць гэтае справы змагла выклікаць сімпатыі напалову беларуса, народжанага ў Расіі*». Цяжка абвергнуць такі ўдакументаваны факт, як прыняцце ім у Кіеве ў тым самым 1918 годзе грамадзянства Беларускай Народнай Рэспублікі.

З 1921 года імя Льва Акіншэвіча фігуруе ў спісах супрацоўнікаў Украінскай Акадэміі навук, а з 1925-га ён — актыўны аўтар часопіса «Полымя» і карэспандэнт Інстытута беларускай культуры. Было б, прынамсі, незразумела, каб яго імя не трапіла ў іншыя спісы, якія складаліся ў больш магутных установах.

Дасье на прапісанага ва ўкраінскай сталіцы грамадзяніна БНР хутка расло. Частыя паездкі ў Мінск. Знаёмствы і сустрэчы з дзяржаўнымі і грамадска-культурнымі дзеячамі: Зміцерам Жылуновічам, Сцяпанам Некрашэвічам, Вацлавам Ластоўскім, Янкам Купалам. Інтэрв'ю, у якім Акіншэвіч прызнаваўся, што «*ніколі не забываўся пра краіну бацькі і пачуваўся да абавязку дапамагчы яе нацыянальнаму адраджэнню*».

Ратуючыся ад чыстак «нацыяналістычных элементаў», ён пакідае Кіеў, але застацца незаўважаным на пасадзе прафесара Нежынскага педагагічнага інстытута немагчыма... Карысным для апальнага гісторыка быў прызнаны клімат ужо назаўсёды адарванага ад Беларусі Смаленска. Там на пачатку 1941-га загінула рыхтаваная для Беларускай Акадэміі навук манаграфія пра казацкі рух у Беларусі з дадатковым томам архіўных матэрыялаў.

Пасля Другой сусветнай вайны Леў Акіншэвіч пасяліўся ў ЗША, дзе працаваў у вашынгтонскім Цэнтры вывучэння СССР і не губляў сувязі з Беларускім інстытутам навукі і мастацтва ў Нью-Йорку. Новы Свет даваў, апрача астатняга, свабоду ад «адзіна правільнай» метадалогіі і далучанасць да работы сусветных гістарычных школ XX стагоддзя. Менавіта ў эміграцыі, дзе Леў Акіншэвіч быў адным з нешматлікіх прафесійных гісторыкаў, і стварыў ён найбольш значныя працы.

У сваіх поглядах Акіншэвіч стаяў дастаткова блізка да выдатнага гісторыка сучаснасці Арнольда Тойнбі, аўтара знакамітага «Спасціжэння гісторыі», якое катэгарычна не рэкамендавалася ведаць студэнтам гістарычных факультэтаў Савецкага Саюза. Як і Тойнбі, Акіншэвіча займалі не толькі канкрэтныя падзеі і з'явы мінуўшчыны, але і філасофія гісторыі, кардынальныя праблемы нацыянальных гістарычных працэсаў і агульнага руху цывілізацыі. Якраз сваёй канцэптуальнасцю і цікавыя нам сёння працы «двойчы нацыяналіста», у якіх гісторыя Беларусі разглядаецца не са званіцы ўсходніх ці заходніх суседзяў, а ў агульнаеўрапейскім кантэксце.

Сервантэс прапаноўваў караць ілжывых гісторыкаў смерцю, як фальшываманетчыкаў. Льву Акіншэвічу гэткая кара магла пагражаць адно ў краіне, дзе на гісторыю глядзелі, як на перакуленую ў мінулае палітыку. На Захадзе ж некаторыя з суайчыннікаў схільны былі, наадварот, вінаваціць Акіншэвіча ў залішняй аб'ектыўнасці і недастатковым патрыятызме, бо, даследуючы гісторыю Вялікага Княства Літоўскага, ён пісаў пра веліч дзяржавы нашых продкаў, але адначасова і пакутліва шукаў прычыны яе гістарычнага скону. Праз тое самае не зусім «зручнымі» з'яўляюцца працы Акіншэвіча і для сяго-таго з ягоных сённяшніх айчынных калегаў.

Вялікае Княства Літоўскае. Гравюра XV стагоддзя з «Сусветнай хронікі» Г.Шэдэля (Нюрнберг, 1493).

Не будзе перабольшаннем сцвярджаць, што паўстагоддзя таму Акіншэвіч ужо ставіў перад сабою задачы, да якіх гістарыяграфія ў Беларусі наблізілася толькі ў 1990-я. Найбольш яскрава гэта выяўляецца ў ягонай працы «Пра «цывілізацыйныя асновы» беларускага гістарычнага працэсу», напісанай у адпаведнасці з канцэпцыяй «культурна-гістарычных цыклаў», або «цывілізацыяў».

Зыходзячы з існавання заходне- і ўсходнееўрапейскага культурна-гістарычных комплексаў, Акіншэвіч разважае над гістарычнай роллю беларусаў, літоўцаў і ўкраінцаў. Ці былі іхнія землі высунутым на Усход фарпостам Заходняй Еўропы? Ці гэта, наадварот, арганічныя часткі Еўропы Усходняй, якія толькі ў выніку геаграфічнага становішча здолелі пераняць ад Захаду шэраг яго палітычных рысаў і культурных асаблівасцяў? На думку Акіншэвіча, адназначнага адказу наша гісторыя не дае, хоць беларускія княствы мелі бясспрэчна меншую ў параўнанні з украінцамі і рускімі тэндэнцыю да зліцця ў адной «цэласці», што тлумачыцца і адноснай слабасцю ўплываў Візантыі, і культурнай блізкасцю да суседзяў і этнічных родзічаў-балтаў, і значна мацнейшымі, чым у рускіх і ўкраінскіх княстваў, сувязямі з Заходняй Еўропай. Зрэшты, дамо слова самому гісторыку, пяро якога далёкае ад сухога акадэмізму, а часам і бліскуча-метафарычнае.

«*Асноўнай прычынай паразы Вялікага Княства Літоўскага быў дэманстратыўны выбар ягонай элітай заходняга шляху. Адразу зробім заўвагу: гэты выбар і гэты шлях абяцалі і сапраўды далі вельмі памысныя вынікі. Яны адкрылі жывую крыніцу больш спелае заходняе культуры, і з гэтай крыніцы пілі ды ёй жывіліся найлепшыя дзеячы беларускага і іншых народаў Вялікага Княства. І калі мы гаворым пра гэта як пра прычыну паразы, дык маем на ўвазе тое, што заходняя культура прывівалася да іншага культурнага пня. Гэта рабіла новую расліну, хай і часова, але слабой. А перад ёй стаялі іншыя ўсходнееўрапейскія грамады, усё менш і менш закранутыя заходняй культурай, далей жа на ўсход не закранутыя зусім, ёй арганічна чужыя. Яны наважна супраціўляліся заходняй плыні, і чым больш «заходняй» рабілася «Літва», тым мацнейшай была сіла іх супраціву... Вось жа ў самім працэсе ўсё большай і большай вестэрнізацыі «Літвы» мы бачым нейкі дзіўны парадокс: чым паўнейшым і, здавалася б, больш плённым ён быў — тым слабейшай і менш задзіночанай рабілася нацыянальная грамада*»...

«*Пасля інкарпарацыі ў склад Расійскай імперыі Беларусь заставалася краем, дзе спробы русіфікацыі мелі больш вонкавыя ўдачы, пакідаючы краіну ў тым жа палажэнні наяўнасці дзвюх — заходняй і ўсходняй — еўрапейскіх культурных асноваў*». Таму найважнейшую задачу беларускага адраджэння другой паловы XIX — першай паловы XX стагоддзяў Акіншэвіч бачыў у вызначэнні «цывілізацыйнай базы» для пабудовы нацыянальнай культуры і дзяржавы. Назаўсёды адарваны ад Беларусі гісторык верыў, што, здабыўшы магчымасці вольнага развіцця, яна дасягне таго, чаго не ўдалося ў часы Вялікага Княства: здаровага арганічнага сінтэзу сваіх цывілізацыйных асноваў.

«*Беларуская культура яшчэ не вырашыла гэтых праблемаў*», — пісаў Леў Акіншэвіч у ЗША ў сярэдзіне XX стагоддзя. Што можам дадаць мы ў Беларусі на парозе XXI-га?

Даты і лёсы

12 лютага

1809. Нарадзіўся Аўрам Лінкальн, прэзідэнт ЗША, пры якім у краіне было скасаванае рабства (1863). *«Усе людзі створаны роўнымі»*, — казаў Лінкальн. Быў забіты агентам пераможаных у грамадзянскай вайне рабаўладальнікаў.

1809. Нарадзіўся Чарльз Дарвін, англійскі натураліст, аўтар тэорыі эвалюцыйнага развіцця і натуральнага адбору сярод жывых арганізмаў.

1839. Кіраўнікі Беларускай і Літоўскай уніяцкіх епархіяў падпісалі ў Полацку саборны акт аб далучэнні да праваслаўнай царквы.

1924. Англійскія археолагі адчынілі знойдзены імі залаты саркафаг егіпецкага фараона Тутанхамона. На дзіва, кветкі, што праляжалі ў ім некалькі тысячагоддзяў, захавалі свой водар.

1984. У ЗША памерла жанчына, што называла сябе Анастасіяй, дачкой апошняга расійскага цара Мікалая II, якой нібыта пашчасціла цудам уратавацца падчас расстрэлу царскай сям'і ў 1918 г. Большасць сваякоў Раманавых за мяжой і Гамбургскі суд не прызналі яе вялікай княжной.

13 лютага

1834. Адам Міцкевіч закончыў сваю паэму «Пан Тадэвуш». Першы пераклад на беларускую, зроблены В.Дуніным-Марцінкевічам, выйшаў у 1859 г. у Вільні.

1919. Кайзераўскія войскі пакінулі Беларусь. Тэрыторыю края занялі польскія легіёны і Чырвоная армія, якія сустрэліся на лініі Панявежыс—Слонім—Іванава—Оўруч.

1934. У Паўночным Ледавітым акіяне патануў ледакол «Чалюскін».

1969. Пад кіраўніцтвам доктара П.Стэптоу ў Кембрыджскім універсітэце ўпершыню было здзейснена апладненне жаночых яйкаклетак «у прабірцы».

1974. За сістэматычную крытыку савецкага рэжыму з СССР быў высланы лаўрэат Нобелеўскай прэміі А.Салжаніцын.

1994. Пачаліся XVII зімовыя Алімпійскія гульні ў Лілехамеры (Нарвегія), у якіх упершыню ўдзельнічала самастойная каманда Беларусі. Па колькасці здабытых медалёў яна заняла 15-е месца.

14 лютага

Дзень св.Валянціна, заступніка закаханых

1779. Гавайскія туземцы забілі капітана Джэймса Кука, якога спачатку палічылі богам, але потым расчараваліся, калі шторм пашкодзіў ягоны карабель. У гадавіну смерці вялікага падарожніка ў 1893 г. ЗША анексавалі Гаваі.

1814. Напалеон разбіў руска-прускія войскі ля Монміраля (Францыя).

1819. Нарадзіўся вынаходнік друкавальнай машынкі амерыканец Крыстафер Скоўлз.

1928. Польскі сейм прыняў закон, які дазваляў паліцыі расстрэльваць дэманстрацыі.

1929. Банда Аль Капонэ расстраляла ў адным з чыкагскіх гаражоў семярых гангстэраў-канкурэнтаў. Гэты эпізод увайшоў у камедыю «У джазе толькі дзяўчаты» (з яго пачынаецца фільм).

1989. Духоўны лідэр Ірана аятала Хамейні завочна прыгаварыў да смерці англійскага пісьменніка Салмана Рушдзі за кнігу «Д'ябальскія вершы». Пісьменнік да гэтага часу вымушаны хавацца ад пераследу іранскіх спецслужбаў.

15 лютага

1564. Нарадзіўся выбітны італьянскі астраном і матэматык Галілео Галілей.

1809. Нарадзіўся амерыканскі вынаходнік жнейкі Сайрус Макормік.

1922. У Берліне выйшаў зборнік паэзіі «Білорусь» на ўкраінскай мове, у які ўвайшлі вершы Купалы, Коласа, Багдановіча, Гаруна, Бядулі і Леўчыка.

1947. Адмысловай пастановай урада СССР былі забароненыя шлюбы паміж савецкімі грамадзянамі і замежнікамі.

1957. У Дэлі нарадзіўся самы нізкарослы з нашых сучаснікаў Гул Махамед: ягоны рост — 57 см, а вага — 17 кг.

1989. Завяршыўся вывад савецкіх войскаў з Афганістана. За восем з паловай гадоў акупацыі загінулі больш за 13 тыс. савецкіх вайскоўцаў і больш за мільён афганцаў.

Падрыхтаваў
Юрась БАРЫСЕВІЧ

15 ПАНЯДЗЕЛАК

БТ

06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.15 Резонанс. 09.00 Новости. 09.10 Потребительская корзина. 09.25 Телебарометр. 09.40 «Сегодня с вами...» Председатель Республиканского совета директоров профессионально-технических училищ Валерий Хасин. 10.05 «Афганистан. Память». 10.10 Здоровье. 10.35 Усадьба. 11.00 Новости. 11.15 Навстречу. 11.55 Мультфильм. 12.10 Теленавигатор. 12.30 Музыка без границ. 13.00 Новости. 13.15 «Четверка». 15.00 Новости. 15.10 «Афганистан. Память». 15.15 **«Приключения Шерли Холмс»**. 15.40 Видеокурс французского языка. 16.05 ТВ — школе. Внеклассное чтение. 4-й класс. Янка Мавр. Повесть «ТВТ». 16.25 Автопарк. 16.35 Премьера песни. 16.45 Слово Митрополита Филарета на праздник Сретения Господнего. 17.00 Новости (с сурдопереводом). 17.15 Документальный экран. 17.35 «А музыка звучит...» 17.55 «Остров слез». 18.20 «Афганистан. Память». 18.25 Парламентский вестник. 19.00 Новости. 19.15 Политические диалоги. 19.40 Добрый вечер, Беларусь! 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 22.00 «Я буду ждать...». 23.25 Криминальная хроника. 23.30 Белорусский хит-парад. 23.35 Третий тайм. 00.05 Новости.

ОРТ

14.00, 17.00 Новости. 14.15 «Новые приключения Синдбада». 14.40 Мультфильм. 14.55 Звездный час. 15.35 ...До шестнадцати и старше. 16.00 **«Жестокий ангел»**. 17.15 Эти забавные животные. 17.45 Здесь и сейчас. 18.05 «Мы». 18.45 **«Вечный зов»**. 19.45 Спокойной ночи, малыши! 20.00 Время. 20.40 Погода. 20.50 **«Горец-III»**. Х/ф. 22.35 Взгляд. 23.20 Новость дня. 23.35 **«Грачи»**. Х/ф. 01.10 Программа передач.

РОССИЯ

06.00, 08.30, 08.45 Доброе утро, Россия. 08.15, 00.20 Дежурная часть. 08.35 «Программа передач». 08.50 Товары — почтой. 09.00 **«Санта-Барбара»**. 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.45 Вести. 15.15 Мультфильмы. 15.25 **«Первые поцелуи»**. 16.35 Автомотоспорт: зимнее кольцо. 17.30 **«Сезон охоты»**. Х/ф. 18.30 Двойной портрет. 19.40 Подробности. 19.55 Любовь с первого взгляда. 20.30 **«Ничего личного»**. Х/ф. 22.10 Концерт, посвященный 10-летию вывода ограниченного контингента советских войск из Афганистана.

КУЛЬТУРА

07.00, 23.20 Программа передач. 07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.25 «Конек-горбунок». 08.35 «Все мы тоже птицы». 09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05, 21.20 **«Александр Пархоменко»**. Х/ф. 10.30 «Русская усадьба». 10.55 «Возвращение». 11.40 После новостей... 12.00 «Без визы». 12.15 «Свой среди чужих». 12.40 «2003». 12.45, 13.45 «В поисках Софьи». Спектакль. 14.30 «15-й подъезд». 15.05 **«Арабелла возвращается, или Румбурак — король страны сказок»**. 15.35 «Лукоморье». 15.55 «Пушкин и судьбы русской культуры». 16.25 «Ключи серебряные». 17.05 Академия спорта. 17.25 «Рассказы старого сплетника». 17.50 Мир авиации. 18.20 «Мемуары с «Фитилем». 18.45 Балерина Т.Чернобровкина. 19.15 Чудо-сказка. 19.50 «Такое кино». 21.00 После новостей... 22.45 «Странствие вне времени».

НТВ

06.00 Сегодня утром. 08.10 **«Ее звали Никита»**. 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня. 09.15 Вчера в «Итогах». 10.15 Куклы. 10.30 Итоги. Ночной разговор. 11.30 «Старый телевизор». 13.30 «Арина». 14.20 «Сегоднячко». 15.30 **«Захватчики»**. 16.30 Впрок. 16.55 **«Любовь и тайны Сансет Бич»**. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 19.00 **«Вчерашняя мишень»**. Х/ф. 20.35 «Итого». 21.45 **«Афганский капкан»**. Х/ф. 22.40 Сегоднячко. 23.20 Сегодня в полночь. 23.50 Погода. 23.55 Программа передач.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 Сегодня в программе. 09.05, 20.15 **«Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона»**. 10.20 **«Высота»**. 11.50 **«Кин-дза-дза»**. 14.00, 18.35 КиНовости. 14.10 **«Глинка»**. 16.00 **«Огненные барабаны»** («Битва трех королей»). 16.55 **«Без солнца»**. 18.45 **«Законный брак»**. 21.35 **«Чужие здесь не ходят»**. 22.45 Завтра в программе.

МИР КИНО

09.30 Сегодня в программе. 09.35 **«Родс»**. Д-13. 10.30, 19.00 Календарь «Мира кино». Тото. 10.40 **«Кара небесная»**. Д-13. 12.20, 18.50 КиНовости. 12.30 На съемочной площадке фильма «Певец на свадьбе». 12.35 **«Певец на свадьбе»**. Д-13. 14.10 Крупный план. Дрю Бэрримор. 14.35 **«Шампунь»**. Д-17. 16.20 «Стресс большого города». Д-13. 16.35 **«Двойной взрыв»**. С. 18.05 **«Школьный учитель»**. Д-13. 19.10 **«Мертвая зона»**. Д-13. 20.55 **«Я не целую»**. Д-17. 22.45 «Скрытое». Д-17.

СПОРТ

06.00 Еще неделя позади... 06.30, 14.10 Урок бодибилдинга. 06.45, 11.10 Аэробика. 07.10 Неделя НХЛ. 08.10 Шахматное обозрение. 08.45, 17.15 Хоккей. Чемпионат НХЛ. «Колорадо Эвеланш» — «Филадельфия Флайерз». 11.00 Новости. 11.35 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира. 13.30 «Щит и мяч». 14.00 Новости. 14.25, 22.40 «Побеждает сильнейший». 14.50 Теннис. Международный турнир. 16.30, 23.10 «Мистер Олимпия-97». 19.30 Хроника недели. 20.00 Новости. 20.10 Программа передач. 20.15 «По всем правилам». 20.25 Легкая атлетика. 23.00 Новости.

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. 18.30 **«Комната Марвина»**. Х/ф. 20.00 Телемагазин. 20.15 Вечарніца. 20.30 Коллекция 8-го канала... 21.40 Автомобили и запчасти. 21.45 **«Как живете, караси?»**. Х/ф.

С — фильмы, рекомендованные для семейного просмотра. Д-13 — фильмы, просмотр которых не рекомендован лицам моложе 13 лет. Д-17 — фильмы, просмотр которых не рекомендован лицам моложе 17 лет.

16 АЎТОРАК

БТ

06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.15 Политические диалоги. 08.40 Потребительская корзина. 09.00 Новости. 09.10 ТВ — школе. Внеклассное чтение. 4-й класс. Янка Мавр. Повесть «ТВТ». 09.35 «На волне взаимопонимания». 10.30 «Сегодня с вами...» Заведующая кафедрой «Моделирование одежды и художественного текстиля» Белорусской академии искусств Валентина Марковец-Бартлова. 11.00 Новости. 11.15, 18.05 **«Проклятый уютный дом»**. 12.05 Третий тайм. 12.35 «А музыка звучит...» 13.00 Новости. 13.15 «Поиск и вдохновение». 14.05 Турообъектив. 14.25 Бездельник. 15.00 Новости. 15.15 **«Приключения Шерли Холмс»**. 15.40 Видеокурс английского языка. 16.05 ТВ — школе. Белорусская литература. 8-й класс. Янка Купала. «Павлинка». 16.30 "Актер Федор Шмаков». Д/ф. 17.00 Новости (с сурдопереводом). 17.10 Уроки Н.Новожиловой. 17.35 Гости в дом. 19.00 Новости. 19.15 «Алло, «Событие». 19.55 Добрый вечер, Беларусь! 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 22.00 **«Наш человек в Сан-Ремо»**. Х/ф. 23.50 Криминальная хроника. 23.55 Белорусский хит-парад. 00.00 «Джаз в ночи». 00.30 Новости.

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости. 08.15, 16.00 **«Жестокий ангел»**. 10.05 Смехопанорама. 10.50 Домашняя библиотека. 11.15 «Вместе». 14.15 **«Новые приключения Синдбада»**. 14.40 Мультфильм. 14.50 Счастливый случай. 15.35 ...До шестнадцати и старше. 17.15 Угадай мелодию. 17.45 Здесь и сейчас. 18.05 Тема. 18.45 **«Вечный зов»**. 19.45 Спокойной ночи, малыши! 20.00 Время. 20.40 Погода. 20.50 **«С тобой и без тебя»**. Х/ф. 22.25 «Женские истории». 22.55 Новость дня. 23.10 Программа передач.

РОССИЯ

06.00, 08.30, 08.45 Доброе утро, Россия. 08.15, 23.50 Дежурная часть. 08.35 «Программа передач». 09.00 **«Санта-Барбара»**. 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.15 Вести. 15.00 Мультфильмы. 15.25 **«Первые поцелуи»**. 16.35 «Башня». 17.10 Компьютер. 17.30 **«Сезон охоты»**. 18.30 Двойной портрет. 19.40 Подробности. 19.55 «Аншлаг». 20.30 **«На предельной скорости»**. Х/ф. 22.20 **«Пси фактор»**. 00.05 Товары — почтой. 00.10 Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА

07.00, 23.20 Программа передач. 07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.25 «Такое кино». 08.40 «Московские пенаты». П.Чаадаев. 09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05 **«Семеро смелых»**. Х/ф. 10.35 Живое дерево ремесел. 10.40 Академия спорта. 11.00 Мир авиации. 11.40 После новостей. 12.00 «БДТ: вчера, сегодня, завтра». 12.55 «2003». 13.00 Играет В.Ковтун. 13.45 «Кумиры». 14.10 А.Вивальди. Концерт. 14.20 «Российский курьер». 15.05 **«Арабелла возвращается, или Румбурак — король страны сказок»**. 15.35 «Лукоморье». 15.55 «Пушкин и судьбы русской культуры». 16.25 «Ключи серебряные». 17.05 «Эти странные музеи». 17.15 Ортодокс. 17.35 «Ноу-хау». 17.50 Музыка и стихи старого Арбата. 18.20 Док. фильмы. 19.15 Чудо-сказка. 19.50 «Шекспир. XX век». 20.35 Музыкальный экспромт. 20.45 После новостей. 21.05 **«Семеро смелых»**. Х/ф. 22.35 «Апокриф».

НТВ

06.00 Сегодня утром. 08.10, 16.55 **«Любовь и тайны Сансет Бич»**. 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня. 09.15 Герой дня без галстука. 09.40 «Чистосердечное признание». 10.05 Своя игра. 10.30 Дог-шоу. 11.30 «Старый телевизор». 13.30, 21.45 **«Скорая помощь»**. 14.20 «Сегоднячко». 15.30 **«Захватчики»**. 16.30 Впрок. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 19.00 **«Бабочки»**. Х/ф. 20.40 Куклы. 22.35 Сегоднячко. 23.15 Сегодня в полночь. 23.45 Погода. 23.50 Программа передач.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 Сегодня в программе. 09.05 **«Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона»**. 10.25 **«Законный брак»**. 11.55 **«Чужие здесь не ходят»**. 13.05, 16.50 КиНовости. 13.15 **«Без солнца»**. 15.00 **«Тихий час»**. 15.10 **«Огненные барабаны»** («Битва трех королей»). 1-я и 2-я с. 17.00 **«Аттестат зрелости»**. 18.30 **«Цыган»**. 20.10 **«Время танцора»**. 22.45 Завтра в программе.

МИР КИНО

09.35, 18.50 **«Школьный учитель»**. Д-13. 10.20 **«Скрытое»**. Д-17. 11.55, 19.40 КиНовости. 12.05 **«Двойной взрыв»**. С. 13.35 **«Мертвая зона»**. Д-13. 15.20 **«Мастера угроз»**. Д-17. 16.55 **«Финнеган: начать снова»**. Д-13. 19.50 **«Исправительный срок»**. Д-13. 21.40 **«Мистер писатель»**. Д-13. 23.10 **«Скрытое-2»**. Д-17.

СПОРТ

06.00, 20.10 Программа передач. 06.05, 14.10 Урок шахмат. 06.20, 11.10 Аэробика. 06.45 Хроника недели. 07.15 «Мистер Олимпия-97». 08.00 Новости. 08.10 Легкая атлетика. 10.25 Удивительные игры народов мира. 11.00 Новости. 11.35 «Вечер в Парижском дворце спорта «Берси». 12.45 «Суперблиц в «Космосе». Полная версия матча Г.Каспаров — В.Крамник. 14.00 Новости. 14.25 Викторина Бэна Уайдера по бодибилдингу. 14.30, 22.30 «Побеждает сильнейший». 15.00 Бокс. 17.00 Теннис. 18.40 «Рядом». 19.00 Звездный вторник. 20.00 Новости. 20.15 «По всем правилам». 20.25 Большой ринг. 23.00 Новости. 23.10 «Рядом».

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. 18.30 **«Без вести пропавшие»**. Х/ф. 20.15 Вечарніца. 20.30 **«Долгие версты войны»**. Х/ф. 1-я с. 20.45 Телемагазин. 22.00 **«Шепоты и крики»**. Х/ф.

17 СЕРАДА

БТ

06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.00 Алло, «Событие». 08.40 Потребительская корзина. 09.00 Новости. 09.10 ТВ — школе. Белоруская литература. 8-й класс. Янка Купала. «Павлинка». 09.35 Видеокурс английского языка. 10.00 Мультфильм. 10.15 Видимо-невидимо. 11.00 Новости. 11.10, 18.05 **«Проклятый уютный дом»**. 12.00 Компьютерный полигон. 12.20 Зорная ростань. 12.50 «Памятник». 13.00 Новости. 13.15 **«Секретный фарватер»**. Х/ф. 1-я с. 14.20 «Спектр. Галереи XX столетия». 14.40 Мультфильм. 15.00 Новости. 15.10 **«Приключения Шерли Холмс»**. 15.35 Видеокурс французского языка. 16.00 «5 х 5». 16.30 Педагогический экран. 17.00 Новости (с сурдопереводом). 17.15 «А музыка звучит...» 17.40 «Судьба моя и надежда». 19.00 Новости. 19.15 «Сегодня с вами...» Президент ООО «Предприятие Марко» Николай Мартынов. 19.40 Добрый вечер, Беларусь! 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 22.00 **«Форт Саган»**. Х/ф. 1-я с. 23.35 Криминальная хроника. 23.40 Белорусский хит-парад. 23.45 Королевская охота. 00.15 Новости. 00.25 Волейбол. Лига чемпионов. Женщины. «Амкадор» (Минск) — «Аугусто» (Калиш, Польша). 00.55 Темная комната.

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости. 08.15, 16.00 **«Жестокий ангел»**. 09.10 Тема. 09.55 В мире животных. 10.30 Мультфильм. 10.50 Домашняя библиотека. 11.15 «Вместе». 14.15 **«Новые приключения Синдбада»**. 14.45 Зов джунглей. 15.10 Детские анекдоты. 15.35 ...До шестнадцати и старше. 17.15 Угадай мелодию. 17.45 Здесь и сейчас. 18.05 Человек и закон. 18.45 **«Вечный зов»**. 19.45 Спокойной ночи, малыши! 20.00 Время. 20.40 Погода. 20.50 **«Афоня»**. Х/ф. 22.30 «Собрание заблуждений». 23.00 Новость дня. 23.15 Программа передач.

РОССИЯ

06.00, 08.30, 08.45 Доброе утро, Россия. 08.15, 23.35 Дежурная часть. 08.35 «Программа передач». 08.50 Товары — почтой. 15.15 Мультфильмы. 15.25 **«Первые поцелуи»**. 16.00, 19.00, 23.00 Вести. 16.35 «Башня». 17.10 Компьютер. 17.30 **«Сезон охоты»**. 18.30 Двойной портрет. 19.40 Подробности. 19.55 Сам себе режиссер. 20.25 **«Искушение Б.»** Х/ф. 22.00 **«Притворщик»**. 23.50 Автошоу. 00.15 Товары — почтой. 00.20 Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА

09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05, 11.35, 23.20 Программа передач. 09.10 **«Большая жизнь»**. Х/ф. 1-я с. 10.35 Увертюра к опере «Сила судьбы». 10.45 «Шекспир. XX век». 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры. 11.40 После новостей... 12.00 «БДТ: вчера, сегодня, завтра». 13.00 «Карильон». Конкурс звонарей в Бельгии. 13.45 Шедевры музыкального театра. «Пульчинелла». 14.25 Сказки жизни. 15.05 **«Арабелла возвращается, или Румбурак — король страны сказок»**. 15.35 «Лукоморье». 15.55 «Пушкин и судьбы русской культуры». 16.45 За околицей. 17.05 «2003». 17.10 Боярский двор. 17.40 Фрагменты из произведений Р.Шумана и Б.Мартину. 17.55 «Кто мы?» 18.20 **«Эффект Кулешова-2»**. Д/ф. 19.15 Чудо-сказка. 19.50 Миражи. 20.20 «В ночи». Балет. 20.45 После новостей. 21.05 **«Большая жизнь»**. Х/ф. 1-я с. 22.30 «Из концертного зала».

НТВ

06.00 Сегодня утром. 08.10, 16.55 **«Любовь и тайны Сансет Бич»**. 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня. 09.15 **«Роль»**. Х/ф. 10.30 Мультфильм. 10.40 «Среда». 11.30 **«Прощай»**. Х/ф. 13.30, 21.45 **«Скорая помощь»**. 14.20 «Русский век». 14.45 «Вершки и корешки». 15.30 **«Захватчики»**. 16.30 Впрок. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 19.00 **«Спрятанный»**. Х/ф. 22.35 Сегоднячко. 23.15 Сегодня в полночь. 23.45 Погода. 23.50 Программа передач.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 Сегодня в программе. 09.05, 20.00 **«Цыган»**. 1-я и 2-я с. 10.45 **«Время танцора»**. 13.20, 16.55 КиНовости. 13.30 **«У самого синего моря»**. 14.40 **«Консультант по эпохе»**. 15.10 **«Огненные барабаны»** («Битва трех королей»). 2-я и 3-я с. 17.05 **«Ищу человека»**. 18.35 **«Леди Макбет Мценского уезда»**. 21.20 **«Хиппиниада, или Материк любви»**. 22.40 Завтра в программе.

МИР КИНО

09.30 Сегодня в программе. 09.35 **«Финнеган: начать снова»**. Д-13. 11.30, 16.45 КиНовости. 11.40 **«Исправительный срок»**. Д-13. 13.30 **«Мистер писатель»**. Д-13. 15.00 **«Блеск»**. Д-13. 17.00 **«Школьный учитель»**. Д-13. 17.45 **«Побег из Собибора»**. Д-17. 20.10 **«Конченый человек»**. Д-13. 21.50 **«Птица прощания»**. Д-13. 23.20 **«Избирательное сродство»**. Д-17.

СПОРТ

06.00, 20.10 Программа передач. 06.05, 14.10 Урок настольного тенниса. 06.20, 11.10 Аэробика. 06.45 «Рядом». 07.05 Тайский бокс. 08.00 Новости. 08.10 Удивительные игры народов мира. 08.45 Американский футбол. 11.00 Новости. 11.35 Звездный вторник. 12.45 «Суперблиц в «Космосе». Полная версия матча Г.Каспаров — В.Крамник. 14.00 Новости. 14.25, 00.15 «Побеждает сильнейший». 14.55 Легкая атлетика. 17.30 Шахматное обозрение. 18.00 Хоккей. Чемпионат России. «Металлург» (Магнитогорск) — «Торпедо» (Ярославль). 20.00 Новости. 20.15 «По всем правилам». 20.25, 23.45 «Щелчок». 20.55 Профессиональный бокс. Бой за звание чемпиона мира. Оскар де Ла Хойа — Айк Квотри. В перерыве (23.00) Новости.

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. 18.30 **«Преданная любовь»**. Х/ф. 20.00 Телемагазин. 20.15 Вечарніца. 20.30 **«Долгие версты войны»**. 2-я с. 21.45 Афиша. 22.00 **«Без вести пропавшие-2»**. Х/ф.

18 ЧАЦВЕР

БТ

06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.15 «Сегодня с вами...» Президент ООО «Предприятие Марко» Николай Мартынов. 08.40 Потребительская корзина. 09.00 Новости. 09.15 Королевская охота. 09.45 Волейбол. Лига чемпионов. Женщины. «Амкадор» (Минск) — «Аугусто» (Калиш, Польша). 10.20 Мультиклуб. 11.00 Новости. 11.15, 18.10 **«Проклятый уютный дом»**. 12.00 Наш край. 12.25 «А музыка звучит...» 13.00 Новости. 13.15 **«Секретный фарватер»**. Х/ф. 2-я с. 14.20 Телевизионный Дом кино. 15.00 Новости. 15.10 **«Приключения Шерли Холмс»**. 15.35 Видеокурс английского языка. 16.00 ТВ — школе. Музыка. 6-й класс. «Песня в творчестве белорусских композиторов». 16.30 Гости в дом. 17.00 Новости (с сурдопереводом). 17.15 «Карамболь». 17.45 «Жили-были люди». Д/ф. 19.00 Новости. 19.15 Политические диалоги. 19.40 Добрый вечер, Беларусь! 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 22.00 «Крок-2». 22.45 Белорусский хит-парад. 22.50 **«Форт Саган»**. Х/ф. 2-я с. 00.15 Криминальная хроника. 00.20 Новости. 00.30 Акколада. 00.55 Хоккей. Чемпионат ВЕХЛ. «Полимир» (Новополоцк) — «Неман» (Гродно).

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости. 08.15, 16.00 **«Жестокий ангел»**. 09.15 Человек и закон. 09.55 Клуб путешественников. 10.40 Мультфильм. 10.50 Домашняя библиотека. 11.15 «Вместе». 14.15 **«Новые приключения Синдбада»**. 14.45 Классная компания. 15.05 «Улица Сезам». 15.35 ...До шестнадцати и старше. 17.15 Угадай мелодию. 17.45 Здесь и сейчас. 18.05 «В поисках утраченного». 18.45 **«Вечный зов»**. 19.45 Спокойной ночи, малыши! 20.00 Время. 20.40 Погода. 20.50 **«Менялы»**. Х/ф. 22.25 Новость дня. 22.40 «Тихий дом». 23.10 Программа передач.

РОССИЯ

06.00, 07.30, 08.30, 08.45 Доброе утро, Россия. 07.20 Торговый дом «Ле Монти». 08.15, 23.55 Дежурная часть. 08.35 «Программа передач». 08.50 Товары — почтой. 09.00 **«Санта-Барбара»**. 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.20 Вести. 15.15 Мультфильм. 15.25 **«Первые поцелуи»**. 16.35 «Башня». 17.10 «Крестный путь Патриарха». 17.30 **«Сезон охоты»**. 18.30 Двойной портрет. 19.40 Подробности. 19.55 «Два рояля». 20.40 **«Кодекс молчания»**. Х/ф. 22.35 «Слушается дело». 00.10 Товары — почтой. 00.15 Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА

07.00, 23.20 Программа передач. 07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.25 **«Эффект Кулешова-2»**. Д/ф. 08.15 «Ноу-хау». 08.30 Собор Рождества Иоанна Предтечи. 08.40 «Московские пенаты». 09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05, 21.05 **«Большая жизнь»**. 2-я с. 10.30 Произведения Ф.Мендельсона. 10.55 Парадоксы истории. 11.40 После новостей. 12.00 «БДТ: вчера, сегодня, завтра». 13.10 «2003». 13.15 Н.Метнер. Соната «Воспоминание». 13.45 «Маргит». 14.05 «Без визы». 14.20 «Каинова печать». Спектакль. 15.05 **«Арабелла возвращается, или Румбурак — король страны сказок»**. 15.35 «Лукоморье». 15.55 Микеланджело Буонарроти. «Я помыслами в вечность устремлен». 16.10 Живое дерево ремесел. 16.15 «Пушкин и судьбы русской культуры». 17.10 «Российский курьер». 17.50 Новое кино. 18.15 **«Ромео и Джульетта из Сараева»**. Д/ф. 19.15 Чудо-сказка. 19.50 Петербургские портреты. 20.15 «Время музыки». 20.45 После новостей... 22.35 Телевернисаж. 22.40 Джазофрения.

НТВ

06.00 Сегодня утром. 08.10, 16.55 **«Любовь и тайны Сансет Бич»**. 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня. 09.15 **«Берсальеры идут»**. Х/ф. 11.30 «Старый телевизор». 13.30, 21.45 **«Скорая помощь»**. 14.20 «Сегоднячко». 15.30 **«Захватчики»**. 16.30 Впрок. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 19.00 **«Агенты ФБР»**. Х/ф. 20.40 Профессия — репортер. 22.35 Сегоднячко. 23.15 Сегодня в полночь. 23.45 Погода. 23.50 Программа передач.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 Сегодня в программе. 09.05, 20.00 **«Цыган»**. 2-я и 3-я с. 10.25 «Ищу человека». 11.55, 16.55 КиНовости. 12.05 **«Леди Макбет Мценского уезда»**. 13.25 **«Опасный человек»**. 14.35 **«Житейское дело»**. 15.10 **«Огненные барабаны»** («Битва трех королей»). 3-я и 4-я с. 17.05 **«Примите телеграмму в долг»**. 18.25 **«Монолог»**. 21.20 **«Черная стрела»**. 22.45 Завтра в программе.

МИР КИНО

09.30 Сегодня в программе. 09.35, 17.35 **«Школьный учитель»**. Д-13. 10.25 **«Побег из Собибора»**. Д-17. 12.50 **«Избирательное сродство»**. Д-17. 14.25 **«Три билета на 26-е»**. Д-13. 16.05 **«Птица прощания»**. Д-13. 18.25 КиНовости. 18.35 **«Хорошие парни»**. Д-17. 21.00 «К-2». Д-17. 22.50 **«Большая жратва»**. Д-17.

СПОРТ

06.00, 20.10 Программа передач. 06.05, 12.40 Урок горных лыж. 06.20, 10.40 Аэробика. 06.45 Хроника автомобильных аварий. 08.00 Новости. 08.10 Хоккей. «Металлург» (Магнитогорск) — «Торпедо» (Ярославль). 10.10 «Щелчок». 11.00 Новости. 11.10 «Суперблиц в «Космосе». Полная версия матча Г.Каспаров — В.Крамник. 12.55 Легкая атлетика. 20.00 Новости. 20.15 «По всем правилам». 20.25 Заметки с чемпионата мира по лыжам. 20.45 Хоккей. «Динамо» — «Амур». 23.00 Новости. 23.10 Рекорды в экстремальных видах спорта.

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. 18.30 **«Неуловимые мстители»**. Х/ф. 19.45 Новости «К-видео». 20.15 Вечарніца. 20.30 **«Долгие версты войны»**. 3-я с. 21.45 Музпарад. 22.00 **«Формула любви»**. Х/ф.

19 ПЯТНІЦА

БТ

06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.15 Политические диалоги. 08.40 Потребительская корзина. 09.00 Новости. 09.10 ТВ — школе. Музыка. 6-й класс. «Песня в творчестве белорусских композиторов». 09.40 Видеокурс английского языка. 10.05 Уроки Н.Новожиловой. 10.35 Мультфильм. 11.00 Новости. 11.15, 17.55 **«Проклятый уютный дом»**. 12.10 Сделано в Беларуси. 12.25 Бон тон. 13.00 Новости. 13.15 **«Секретный фарватер»**. Х/ф. 3-я с. 14.25 «Сегодня с вами...» Президент Ассоциации защиты прав отцов Олег Бакулин. 15.00 Новости. 15.15 **«Приключения Шерли Холмс»**. 15.40 Судьба моя и надежда. 16.05 Регион. 16.30 «Риск-версия». 17.00 Новости (с сурдопереводом). 17.15 «А музыка звучит...» 17.35 Наш край. «Из истории Минска». 18.45 «Архитектурные памятники Беларуси. Костел св. Симона и св. Елены». 19.00 Новости. 19.15 «Сегодня с вами...» Главный редактор журнала «Роднае слова» Михаил Шавыркин. 19.40 Добрый вечер, Беларусь! 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 22.00 **«Опасности любви»**. Х/ф. 00.00 Криминальная хроника. 00.05 Белорусский хит-парад. 00.10 Новости.

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости. 08.15, 16.00 **«Жестокий ангел»**. 09.15 «Мы». 09.55 «В поисках утраченного». 10.40 Смак. 11.15 «Вместе». 14.15 Лыжный спорт. Чемпионат мира. 15.30 ...До шестнадцати и старше. 17.15 Джентльмен-шоу. 17.45 Играй, гармонь любимая! 18.15 Здоровье. 18.45 Поле чудес. 19.45 Спокойной ночи, малыши! 20.00 Время. 20.40 Погода. 20.50 **«Убийство по книге»**. Х/ф. 22.15 «Песня-99». 22.55 Новость дня. 23.10 **«Сезон зла»**. Х/ф. 00.55 Программа передач.

РОССИЯ

06.00, 07.30, 08.30, 08.45 Доброе утро, Россия. 07.15 Тысяча и один день. 08.15, 23.35 Дежурная часть. 08.35 «Программа передач». 08.50 Товары — почтой. 09.00 **«Санта-Барбара»**. 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести. 15.05 Мультфильмы. 15.25 **«Первые поцелуи»**. 16.35 «Башня». 17.10 Компьютер. 17.30 **«Сезон охоты»**. 18.30 Двойной портрет. 19.40 Подробности. 19.55 «Городок». 20.30 **«Стакан воды»**. Х/ф. 23.50 **«Взвод»**. Х/ф. 01.50 Товары — почтой. 01.55 Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА

07.00, 23.20 Программа передач. 07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.25 «Молитва». Д/ф. 08.05 «Московские пенаты». 08.30 Консилиум. 09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05, 17.50 **«Трактористы»**. Х/ф. 10.25 «Введение в интуицию». 10.50 «Российский курьер». 11.40 После новостей... 12.00 Чемпионат мира по лыжным видам спорта. 14.15 «Без визы». 14.30 «Время музыки». 15.05 **«Арабелла возвращается, или Румбурак — король страны сказок»**. 15.35 «Лукоморье». 15.55 «Пушкин и судьбы русской культуры». 16.25 «2003». 16.30 Страна Фестивалия. 17.05 «Театр одного актера». 17.30 Вальсы И.Штрауса. 19.15 Чудо-сказка. 19.50 Царская ложа. 20.30 «Я, гений, Игорь Северянин». 20.45 После новостей... 21.05 **Видеошедевры режиссера З.Рыбчински**. 22.05 Амаравелла.

НТВ

06.00 Сегодня утром. 08.10 **«Любовь и тайны Сансет Бич»**. 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня. 09.15 «Ключи от форта Байяр». 11.30 «Старый телевизор». 13.25 **«Афганский капкан»**. Х/ф. 14.20 «Сегоднячко». 15.30 **«Захватчики»**. 16.20 «Ну, погоди!» 16.30 Впрок. 16.55 Футбольный клуб. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 19.00 **«Один и без оружия»**. Х/ф. 20.25 Спросите Лившица... 21.45 «Криминальная Россия». 22.15 **«Познакомьтесь с Уолли Спарксом»**. Х/ф. 00.10 Программа передач.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 Сегодня в программе. 09.05, 19.35 **«Цыган»**. 3-я и 4-я с. 10.25 **«Черная стрела»**. 11.50 **«Монолог»**. 13.25, 16.50 КиНовости. 13.35 **«Служили два товарища»**. 15.10 **«Огненные барабаны»** («Битва трех королей»). 4-я и 5-я с. 17.00 **«Драма из старинной жизни»**. 18.20 **«Дети Дон-Кихота»**. 21. + интервью. 21.20 **«Преферанс по пятницам»**. 22.45 Завтра в программе.

МИР КИНО

09.30 Сегодня в программе. 09.35, 17.35 **«Школьный учитель»**. Д-13. 10.25, 20.45 Календарь «Мира кино». Ли Марвин. 10.40 «К-2». 12.30 **«Хорошие парни»**. Д-17. 14.55 **«Мост через реку Квай»**. Д-13. 18.25 КиНовости. 18.35 **«Город надежды»**. Д-17. 21.00 **«Месяц воскресений»**. Д-13. 22.40 **«Сиделка»**. Д-17. 00.20 **«Стерва»**. Д-17.

СПОРТ

06.00, 20.10 Программа передач. 06.05, 14.10 Урок хоккея. 06.20 Заметки с чемпионата мира по лыжам. 06.45 Хоккей. «Динамо» — «Амур». В перерыве (08.00) Новости. 08.55 Легкая атлетика. В перерыве (11.00) Новости. 12.45 Аэробика. 13.10 «Рядом». 13.30, 00.10 «Побеждает сильнейший». 14.00 Новости. 14.25 «Суперблиц в «Космосе». Полная версия матча Г.Каспаров — В.Крамник. 15.40 «Вечер в Парижском дворце спорта «Берси». 17.25 Тайский бокс. 18.10 «Щит и мяч». 18.40, 23.10 Неделя НХЛ. 19.40 Заметки с чемпионата мира по лыжам. 20.00 Новости. 20.15 «По всем правилам». 20.25 Легкая атлетика. 22.35 «Щит и мяч». 23.00 Новости.

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. 18.30 **«Снова неуловимые»**. Х/ф. 20.00 Телемагазин. 20.15 Вечарніца. 20.30 **«Долгие версты войны»**. 4-я с. 21.45 Афиша. 22.00 **«Кинг-Конг жив»**. Х/ф.

Мікалай ТУРНАДР, *прафесар лінгвістыкі*

Мову захоўваюць непісьменныя

Пекін хоча ператварыць жыхароў Тыбета ў сапраўдных кітайскіх грамадзянаў

Да 1950 г. кітайцы складалі менш за 5% насельніцтва аўтаномнага раёна ў Тыбеце, а ягоныя жыхары зусім не ведалі кітайскай мовы. Цяпер жа ў сваім раёне тыбетцы дзе-нідзе зрабіліся меншасцю... Трэба ўлічваць шкоду, якую нанесла гэтак званая «культурная рэвалюцыя» (1966—1976), калі большая частка тыбецкай культурнай спадчыны (манастыры, крэпасці, кнігі...) была знішчаная. У тыя часы шмат хто з тыбецкага насельніцтва супрацоўнічаў з кітайскімі ўладамі. Пасля «адлігі» 1980-х гадоў кітайскі ўрад распачаў татальную кітаізацыю Тыбецкага аўтаномнага раёна. Афіцыйна Пекін не выказвае жадання знішчыць тыбецкую культуру: наадварот, у сваёй прапагандзе ўрад усхваляе культуру «Краіны снягоў». Але яна не падтрымліваецца ні ў школах, ні ў сродках масавай інфармацыі, і, як вынік, маладыя тыбетцы засвойваюць кітайскія звычаі і ўсё часцей размаўляюць па-кітайску, забываючыся на родную мову.

У шматлікіх школах пачатковая адукацыя ажыццяўляецца яшчэ на тыбецкай мове, але ўжо ў сярэдніх — на кітайскай. У Тыбецкім універсітэце ўсе прадметы, акрамя тыбецкай літаратуры, выкладаюцца па-кітайску. У некаторых школах існуюць асобныя класы для кітайцаў і тыбетцаў. Парадаксальна, але праўда: шмат хто з тыбецкіх чыноўнікаў дае хабар, каб толькі іхнія дзеткі вучыліся ў кітайскіх класах.

Усе рабочыя сходы павінны весціся на кітайскай мове, нават калі на іх прысутнічаюць толькі тыбетцы. Гэткая палітыка з цягам часу можа прывесці да знікнення мовы і тыбецкай культуры. Яе вынікі тым больш відавочныя, што тыбетцы, якія вельмі здольныя да пераймання чужога, усё часцей ужываюць кітайскія выразы нават у выпадках, калі ёсць адпаведныя тэрміны ў роднай мове.

У некаторых галінах тыбецкая культура і будызм атрымлівалі дапамогу ад кітайскага ўрада. Выдаваліся слоўнікі, падручнікі на тыбецкай мове (якімі ніхто не карыстаўся ні ў школах, ні ва універсітэтах). З пачатку 1980-х гадоў магчыма нават казаць аб адраджэнні культуры. Існуе больш за 30 літаратурных выданняў на тыбецкай мове. Былі адбудаваныя шэраг манастыроў. Аднак гэтыя станоўчыя моманты ёсць толькі кропля вады ў параўнанні з морам кітаізацыі, якое абрушылася на Тыбет... Вывучэнне гісторыі адпавядае поглядам кітайскіх камуністаў, ідэям Мао і Дэн Сяопіна. Выкладаецца кітайскі курс гісторыі, дзе аб далай-ламах ды тыбецкіх дынастыях гаворка ідзе толькі ў сувязі з кітайскімі імператарамі.

Панаванне кітайскай мовы ў адукацыі і СМІ раскалола тыбецкае грамадства на дзве групы: з аднаго боку, кітаізаваныя гараджане, больш-менш адукаваныя, з другога — сяляне і пастухі-качэўнікі (каля 80% насельніцтва), якія размаўляюць толькі па-тыбецку і маюць мала шанцаў атрымаць добрую адукацыю. Узровень непісьменнасці, поўнай альбо частковай, сярод іх — 90% (у сярэднім у Тыбеце —73%).

Канешне, моўная палітыка ў Тыбеце ёсць вялікае няшчасце для тыбецкай культуры і мовы, але знішчыць іх цалкам усё ж такі не можа. Літаратурная мова з 1300-гадовай гісторыяй не здаецца без бою.

(Паводле Le Monde, 26.01.99)

Пераклад з французскай

В.Р.

Покровитель всех влюбленных

14 февраля в католической церкви в Глазго будут выставлены мощи Святого Валентина.

Как сообщил настоятель, мощи будут установлены перед алтарем. Для святыни изготовлен небольшой деревянный гроб, украшенный бронзовым литьем и надписью на латыни: «Останки Святого Валентина».

Кстати, в прошлом году этот святой заставил влюбленных мужчин на Британских островах потратить 20 млн. фунтов стерлингов только на одни цветы для прекрасных дам.

СТАРЫ АЛЬБОМ

АФІША

Ноч святога Валянціна

Беларуская моладзь ахвотна запазычыла з Захаду свята ўсіх закаханых — Валянцінаў дзень. Пакуль што ў нас няма сваіх традыцыяў яго святкавання, але фантазія працуе, і нешта абавязкова павінна нарадзіцца. Вось, напрыклад, клуб «Альтэрнатыва» (вул.Бяды, 4) прапануе сустрэць надыход Дня закаханых на начной дыскатэцы. Танцы пачнуцца вечарам 13 лютага і працягнуцца да шасці гадзінаў раніцы. Плата за забаву — 700 тысяч рублёў (ці 500 тысяч, калі маеш запрашэнне-флаер).

Цырк

З 12 лютага ў Дзяржаўным цырку — новая праграма. На радасць гледачам, у цыркавой імпрэзе будзе шмат дрэсіраваных жывёлін. І гэта не толькі звычныя сабачкі і мядзведзі, але і больш экзатычныя — вярблюды ды сіямскія каты. А найбольшую цікавасць павінен выклікаць выхад (а можа, вылет?) на арэну экзатычных птушак: страусаў, паўлінаў, фазанаў і нават філінаў. Кошт квіткоў не надта вялікі — ад 120 да 230 тысяч рублёў, але купіць іх цяжка, бо абачлівая публіка запасаецца квіткамі ў цырк загадзя. Як кажуць прадаўцы, цяпер можна купіць квіткі хіба што на канец сакавіка.

Тэатры

У тэатрах беларускай сталіцы ніхто не збіраецца адзначаць дзень св.Валянціна нейкім адмысловым чынам, і ўсё ж тэатр — не самае кепскае месца для закаханых. Тым больш што амаль усе спектаклі ў нашых тэатрах — пра каханне. Самую знакамітую беларускую гісторыю кахання вы можаце пабачыць 12 і 13 лютага ў Тэатры Янкі Купалы — тут пройдзе купалаўская «Паўлінка».

14 лютага, у нядзелю, купалаўцы прапануюць дзецям «Пунсовую кветачку» (раніца), увечары пройдуць «Інтымны тэатр Міровіча» (Вялікая сцэна) і «Чароўная ноч» (Малая сцэна). 15 лютага ў Купалаўскім — «Ажаніцца — не журыцца», 17-га — «Лес», 18-га — «Таполевая завея» (Вялікая сцэна) і «Лэдзі Кронкі і мышы» (Малая сцэна).

Рускі тэатр запрашае 12 лютага на «Ад'ютант-Шу Яго Вялікасці», 13-га пройдуць «Свабодны шлюб» (на Вялікай сцэне) і «Вячэра» (на Малой сцэне). 14-га раніцай можна пабачыць казку «Іван ды Мар'я», увечары — камедыю з жыцця багоў і людзей «Амфітрыён». Таксама ў Рускім тэатры пройдуць «Хрыстос і Антыхрыст» (16 лютага), «Ваўкі і авечкі» (17-га) і «Вар'ят і манашка» (18-га).

На «Вольнай сцэне» 12 лютага можна пабачыць абсурдны фарс «Бот і яго шкарпэтка», 13-га — паэтычную драму «Барбара Радзівіл», 14 лютага тут пройдзе класічная камедыя «Лекар па прымусу», 16-га — шэкспіраўскі «Рычард». Тэатр-студыя кінаакцёра пакажа 13 і 14 лютага «Мы ідзём глядзець «Чапаева», 16-га — «Мілы хлус», 17 і 18 лютага — «Выкраданне Елены».

Тэатр оперы і балета запрашае 13 лютага на «Баль-маскарад», 14-га раніцай пройдзе балет «Чыпаліна», а ў гэты ж дзень вечарам — опера «Кармэн». Таксама ў гэтым тэатры можна пабачыць оперу «Яўген Анегін» (16 лютага), балет «Рамэо і Джульета» (17-га) і оперу «Князь Ігар» (18 лютага).

Пластычную драму «Праметэй» прадстаўляе 16 лютага Тэатр пантамімы «Рух». Імпрэза пройдзе ў Канцэртнай зале філармоніі.

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

20 СУБОТА

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00** Континент. **08.15** Столица. **08.40** Потребительская корзина. **09.00** Новости. **09.10 «Воля Вселенной».** Х/ф. **10.20** «Сегодня с вами...» Художественный руководитель фольклорно-этнографического ансамбля «Неруш» Валентина Гладкая. **10.45** Здоровье. **11.10** Вершина мира. **11.35** Око. **12.00** «Все нормально, мама!» **12.35** Сущность. **13.00 «Легенда о Вильгельме Телле».** **13.55** Родное слово. **14.25** Олимп. **15.00** Новости. **15.10** Уроки Н.Новожиловой. **15.35** Познай себя. **15.55** «Волшебный бал». **16.50** «Это моя работа». **17.25 «Научись танцевать».** Х/ф. **18.40** Земляки. **19.40** Из достоверных источников. **20.05** Бездельник. **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.40** Спортлото. **21.50** «Жернова судьбы» **23.30** Белорусский хит-парад. **23.45** Видимо-невидимо.

ОРТ

07.00 «Лягушка-путешественница». **07.20 «Покровские ворота».** Х/ф. 1-я с. **08.30** Домашняя библиотека. **08.45** Слово пастыря. **09.00, 14.00, 17.00** Новости. **09.15** «100%». **09.45** «Утренняя почта». **10.20** «Каламбур». **10.50** Смак. **11.10** Возвращение Третьяковки. **11.30** Мультфильм. **12.00 «Портрет жены художника».** Х/ф. **13.25** Пятнадцатый Патриарх. **14.15** Лыжный спорт. Чемпионат мира. **15.15** В мире животных. **15.55** Умники и умницы. **16.20** Как это было. **17.15** «Ералаш». **17.40 «Знахарь».** Х/ф. **20.00** «Время». **20.50** «Секретные материалы». **22.35** Новости спорта. **22.50 «Бурный понедельник».** Х/ф. **00.30** Программа передач.

РОССИЯ

07.00 «Кто сказал мяу?» **07.10 «Гелли и Нок».** Х/ф. **08.25, 00.40** Прогноз погоды. **08.30** Мультфильмы. **09.00** Доброе утро, страна. **09.45** «Сто к одному». **10.35** Любовь с первого взгляда. **11.00** Подиум д'арт. **11.30** Домашние хлопоты с Натальей Варлей. **12.00 «Неделя в Санта-Барбаре».** **13.00, 19.00** Вести. **13.30** Неделя власти. **13.55** «Аншлаг». **16.05** Чемпионат Европы по гонкам на снежных мотоциклах. **17.00** Моя семья. **18.00** Сиреневый туман. **19.35 «Замужем за мафией».** Х/ф. **21.30 «Любовь».** Х/ф. **23.25** Скорость. **23.40** Горячая десятка. **00.35** Товары — почтой.

КУЛЬТУРА

09.00, 23.25 Программа передач. **09.10** «Читая Библию». **09.20** Книжный кладезь. **09.35 «По закону».** Х/ф. **10.45** «Дворянские гнезда». **11.00** Ток-шоу «Наобум». **11.30** Музыка из Петербурга. **12.10** «Фьюренца». Спектакль. **12.55 «2003».** **13.00** «Свой среди чужих». **13.30, 21.00** Новости культуры. **13.45** Мультфильм. **13.55** Времена не выбирают... **14.25** «Воспоминание о летчике». Д/ф. **15.00** Чемпионат мира по лыжным видам спорта. **16.00** «Бесы». **16.20** Очевидное — невероятное. **16.50** «Эти странные музеи». **17.00** Новости. **17.05** «Рассказы старого сплетника». **17.30** «Международное обозрение». **18.10** «Досье на генерала Власова». Д/ф. **19.10** Чудо-сказка. **19.25** Легенды Большого... **20.15** Мультфильм. **20.30** «Кто там...» **21.25 «Небо Москвы».** Х/ф. **22.50** Блеф-клуб.

НТВ

07.00 «Битлджус». **07.30** «Бременские музыканты». **07.55 «Подвиг Одессы».** 1-я с. **09.00, 11.00, 15.00, 18.00, 21.00** Сегодня. **09.15** «Чистосердечное признание». **09.40** Впрок. **10.00** «Пойми меня». **10.30** «Старый телевизор». **11.15** Профессия — репортер. **11.30** Своя игра. **12.00** Хоккей. «Динамо» (Москва) — «Крылья Советов» (Москва). **14.30** «Русский век». **15.20** «Она написала убийство». **16.15** Суд идет. **17.00** «Я и моя собака». **17.30** Герой дня без галстука. **18.35 «Четыре мушкетера».** Х/ф. **20.30** «Итого». **21.45 «Мой муж — инопланетянин».** Х/ф. **23.10** «Про это». **23.50** Программа передач.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 Сегодня в программе. **09.05 «Разбудите Мухина».** **10.25** + интервью. **10.45 «Преферанс по пятницам».** **12.15 «Дети Дон-Кихота».** **13.30 «Детская площадка».** **14.45 «Артистка из Грибова».** 2 серии. **17.00 «Утренний обход».** **18.35 «Солдат Иван Бровкин».** **20.05 «Танцплощадка».** **21.25 «Искренне ваш...»** **22.45** Завтра в программе.

МИР КИНО

09.30 Сегодня в программе. **09.35 «Школьный учитель».** Д-13. **10.25 «Город надежды».** Д-17. **12.30 «Месяц воскресений».** Д-13. **14.10 «Звезда родилась».** Д-13. **16.25 «Ледяные замки».** Д-13. **18.15 «Родс».** Д-13. **19.10 «8 секунд».** Д-13. **20.55 «Поцелуй змея».** Д-13. **22.45 «Смерти вопреки».** Д-13. **00.20 «Жеребец».** Д-17.

СПОРТ

08.00 Новости. **08.10, 11.20** Аэробика. **08.35** Заметки с чемпионата мира по лыжам. **08.55** Хоккей. «Нью-Йорк Рейнджерс» — «Питтсбург Пингвинз». **11.10** Новости. **11.50** Легкая атлетика. **14.00** Новости. **14.10** Автогонки. **16.00** «Большой ринг». В перерыве (**17.00**) Новости. **18.10** Программа передач. **18.15** Викторина Бена Уайдера по бодибилдингу. **18.20** Хоккей. «Нью-Йорк Рейнджерс» — «Питтсбург Пингвинз». **20.35** «По всем правилам». **20.45** Заметки с чемпионата мира по лыжам. **21.05** Спорт-коктейль. **21.55** Конькобежный спорт.

8-Й КАНАЛ

15.00 Джойс Майер «Жизнь в слове». **15.45** Цветы Мерхуа. **16.15 «Кайф».** Х/ф. **18.15** Сохраняя заповедные места. **19.15** Мультпланета. **19.45 «Свой среди чужих, - Чужой среди своих».** Х/ф. **21.15** Вечарніца. **21.30** Академия дорожных наук. **21.45 «Живи и дай умереть другим».** Х/ф.

21 НЯДЗЕЛЯ

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00** «Города мира». **08.30** Слово Митрополита Филарета на Великий Пост. **08.40** Потребительская корзина. **09.00** Новости. **09.10** «Я рисую». **09.25** «Вас вызывает Спортландия». **10.15** Туробъектив. **10.40** «Все нормально, мама!» **11.15** Международные спортивные новости. **11.35** Арсенал. **12.00** Сделано в Беларуси. **12.15** Телевизионный Дом кино. **12.40** Белорусский дом. **13.10** «Легенда о Вильгельме Телле». **14.05** Сельчане. **14.30** Золотые ключи. **15.00** Новости. **15.10** Поэтические новеллы. **15.30** «На волне взаимопонимания». **16.20** Зорная ростань. **16.55** Теннис. Кубок Дэвиса. Украина — Беларусь. **17.30** Самбо. Международный турнир на призы Президента Республики Беларусь А.Г.Лукашенко. **18.35** Телебарометр. **18.55** Теленавигатор. **19.15** Стадион. **19.40** Колыбельная. **20.00** Резонанс. **20.50** «Карамболь». **21.25** «Храбрец». **23.30** Премьера песни. **23.40** Автопарк. **23.50** Бархатный сезон.

ОРТ

07.00 «Мойдодыр». **07.15 «Покровские ворота».** 2-я с. **08.30** «Русалочка». **09.00, 14.00** Новости. **09.15** «Непутевые заметки». **09.30** Пока все дома. **10.10** Утренняя звезда. **11.00** Служу России! **11.35** Играй, гармонь любимая! **12.00** Крестьянские ведомости. **12.30** «Все путешествия команды Кусто». **13.25** Смехопанорама. **14.15** Клуб путешественников. **15.00 «Симфонические тайны».** Х/ф. **15.30** Футбольное обозрение. **16.00** «Тимон и Пумба», «Аладдин». **16.55** «Ералаш». **17.25 «Утомленные солнцем».** Х/ф. **20.00** Время. **20.35** КВН-99. **22.40** Новости культуры. **22.55** Лыжный спорт. **23.35 «Сезар и Розали».** Х/ф. **01.25** Программа передач.

РОССИЯ

07.00 Мультфильмы. **07.25, 00.55** Прогноз погоды. **07.30** Служу Отечеству! **08.00** Программа мультфильмов. **08.30** Почта РТР. **09.00** Доброе утро, страна. **09.30** Сам себе режиссер. **10.00** «Аншлаг». **10.30** «Городок». **11.00** Русское лото. **11.40** Мир книг с Л.Куравлевым. **12.00 «Неделя в Санта-Барбаре».** **13.00** Вести. **13.30** Федерация. **14.10** Парламентский час. **15.10** «Закон и порядок». **16.00** Диалоги о животных. **17.00** Старая квартира. **18.00** Совершенно секретно. **19.00** Зеркало. **20.00 «Плащ Казановы».** Х/ф. **21.50 «Уловка-22».** **22.50** Дежурная часть. **23.15 «Кошбакош».** Х/ф.

КУЛЬТУРА

09.00, 23.25 Программа передач. **09.10** «Читая Библию». **09.20** Консилиум. **09.45** «Дорога длинною в 200 лет». Д/ф. **10.35 «Кащей бессмертный».** Х/ф. **11.40** В тридевятом царстве. **12.05** «Сокровища Петербурга». **12.20** «Нобелевский лауреаты». **13.00** «Экспедиция «ЧИЖ». **13.30, 21.00** Новости культуры. **13.45** Телесуфлер. **14.00** «Маринеско». Д/ф. **15.00** «2003». **15.10, 17.05** Опера «Севильский цирюльник». **17.00** Новости. **18.05** Про фото. **18.30** «Маршал Блюхер. Портрет на фоне эпохи». Д/ф. **19.40** Чудо-сказка. **19.55** Энциклопедия танца. **20.20** Мультфильм. **20.30** «Спотолка». **21.25 «Караваджо».** Х/ф. **22.55** Ночной дилижанс.

НТВ

07.00 «Подвиг Одессы». 2-я с. **08.20** «Путешествия муравья». **08.30** «Старый телевизор». **09.00, 11.00, 15.00** Сегодня. **09.15 «Выйти замуж за капитана».** Х/ф. **11.15** Большие деньги. **11.40 «Эскадрон гусар летучих».** Х/ф. **14.30** «Русский век». **15.25** «Любовные истории, которые потрясли мир». **15.55** «Подземная тюрьма». **16.40** «Арина». **17.30** Итоги. Предисловие. **18.00 «Первая кровь».** Х/ф. **19.45** Куклы. **20.00** Итоги. **21.00 «Ее звали Никита».** **22.00** Итоги. Ночной разговор. **22.35 «Три истории».** Х/ф. **00.30** Программа передач.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 Сегодня в программе. **09.05 «Солдат Иван Бровкин».** **10.35 «Танцплощадка».** **11.55 «Искренне ваш...»** **13.20 «Детский сад».** 2 серии. **15.35 «Полоса препятствий».** **17.00 «Спорт, спорт, спорт».** **18.20 «Иван Бровкин на целине».** **19.55 «Зонтик для новобрачных».** **21.20 «Горячая точка».** **22.40** Завтра в программе.

МИР КИНО

09.30 Сегодня в программе. **09.35, 17.15 «Родс».** Д-13. **10.30 «Смерти вопреки».** Д-13. **12.05 «Голливудское сафари».** С. **13.30 «Поцелуй змея».** Д-13. **15.20 «Одно и то же».** Д-13. **15.30 «8 секунд».** Д-13. **18.10 «Состояние сердца».** Д-17. **19.50 «Абсолютные новички».** Д-13. **21.35 «Человек без лица».** Д-13. **23.25 «Коматозники».** Д-17.

СПОРТ

08.00 Спорткоктейль. **08.40, 11.35** Аэробика. **09.05, 20.40** Заметки с чемпионата мира по лыжам. **09.25, 18.40** Хоккей. «Торонто Мэйпл Ливз» — «Монреаль Канадиенс». В перерыве (**11.00**) Новости. **12.15** Конькобежный спорт. В перерыве (**14.00**) Новости. **14.50** Спортивные танцы. **15.50** «По всем правилам». **16.00** Новости. **16.15** Легкая атлетика. **21.00** Программа передач. **21.30** Шахматы. **21.55** Конькобежный спорт. В перерыве (**22.30**) Новости.

8-Й КАНАЛ

15.00 Программа Рика Реннера. **15.45 «Бриллианты остаются навсегда».** Х/ф. **17.45** Мультпланета. **18.45** Коллекция 8-го канала... **19.45 «Аты-баты, шли солдаты».** Х/ф. **21.15** Вечарніца. **21.30** Новости «К-видео». **22.00 Воскресный фильм.**

© НАВІНЫ. Спасылка на газету НАВІНЫ абавязковая. E-mail: edit@svaboda.minsk.by Пасведчанне аб рэгістрацыі № 996 Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173.
Надрукавана на паліграфічнай фабрыцы «Чырвоная зорка» (г.Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3) Заказ 509 Нумар падпісаны ў друк 11/02/99 (15:00) Наклад — 21.620